

*Załącznik do Uchwały Nr XXIV/246/21
Rady Gminy Dolice z dnia 25 lutego 2021 r.*

**Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
w Gminie Dolice
na lata 2021-2027**

Dolice 2021

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE

I Podstawy tworzenia strategii	3
I.1 Uwarunkowania prawno-systemowe	3
I.2 Metodyka prac nad strategią	4
I.3 Harmonogram prac nad opracowaniem strategii	5
I.4 Słowniczek wykorzystanych pojęć i terminów	7

DIAGNOZA I ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

II Charakterystyka Gminy Dolice	11
III Warunki funkcjonowania i problemy społeczne w poszczególnych obszarach	11
III.1 Sytuacja demograficzna	11
III.2 Edukacja, kultura	13
III.3 Rynek pracy i bezrobocie	18
III.4 Sytuacja rodzin, w tym pełnienie funkcji opiekuńczo – wychowawczej	20
III.5 Niepełnosprawność	29
III.6 Seniorzy	30
III.7 Ochrona zdrowia	32
III.8 Sytuacja mieszkaniowa	33
III.9 Uzależnienia	34
III.10 Przemoc	41
III.11 Bezpieczeństwo	46
III.12 Bezpieczeństwo socjalne	48
III.13 Kapitał społeczny	52
IV Analiza SWOT	53
V Podsumowanie – kierunki niezbędnych działań	55

PROGRAM STRATEGII

VI Wizja, misja, cele strategiczne, prognoza zmian	57
VII Zgodność z innymi dokumentami strategicznymi	60
VIII Działania, harmonogram, wskaźniki	64

REALIZACJA STRATEGII

IX Wdrażanie	71
IX.1 Ramy finansowe	71
IX.2 Wybrane fundusze zewnętrzne, które mogą być wykorzystane w celu realizacji Strategii	74
X Monitoring i ewaluacja	74

ZESTAWIENIE TABEL I WYKRESÓW	75
BIBLIOGRAFIA.....	77

WPROWADZENIE

I Podstawy tworzenia strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest długoterminową koncepcją polityki społecznej Gminy Dolice, zakładającą stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej i objęcie wsparciem grup zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym.

Głównym zadaniem strategii jest usystematyzowanie kierunków działań wszystkich podmiotów działających w obszarze polityki społecznej tak, aby były spójne, kompleksowe i efektywne.

Niniejszy dokument zawiera rozpoznanie zjawisk i problemów społecznych występujących w społeczności Gminy i stanowi narzędzie, służące wdrażaniu i koordynowaniu długofalowych działań oraz ich monitorowaniu.

Opracowywanie oraz aktualizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy traktować jako wieloetapowy proces, który ze względu na zmienność uwarunkowań społeczno-gospodarczych Gminy podlega systematycznym zmianom.

Wymaga to podejmowania różnego rodzaju działań strategicznych, w tym zwłaszcza:

- interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie społeczne.
- asekuracyjnych – uprzedzających pojawienia się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu;
- kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty;
- partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych i Integracji Społecznej dla Gminy Dolice na lata 2021-2027 jest kontynuacją dokumentu sporządzonego na lata 2016 – 2020.

I.1 Uwarunkowania prawno-systemowe

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ustawa określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w strategii, tj: diagnozę sytuacji społecznej; prognozę zmian w zakresie objętym strategią; określenie: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Strategia obejmuje wszystkie obszary polityki społecznej, mające wpływ na poprawę funkcjonowania lokalnej społeczności, na jej treść mają więc wpływ również następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (t.j. Dz. U. 1997 r. poz. 78.483 z późn. zm.)

- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1818)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) (od 1 marca 2021 zmiany)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 821),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057), (od 1 stycznia zmiany)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
- Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych i Integracji Społecznej w Gminie Dolice jest zgodna z strategicznymi i programowymi dokumentami, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i gminnym.

Tworzą one zarys warunków, do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, ale także do rozwoju środowiska lokalnego. Szczegółowy opis zgodności strategii z w/w dokumentami znajduje się w rozdziale VII – Zgodność z innymi dokumentami strategicznymi.

I.2 Metodyka prac nad strategią

Czynności związane z opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych prowadzone były z wykorzystaniem dobrych praktyk partycypacji społecznej.

Uczestnikami tego postępowania byli przedstawiciele administracji publicznej, oświaty, służby zdrowia, organizacji społecznych oraz bezpośredni beneficjenci. Ich wiedza, doświadczenie, jak i znajomość środowiska lokalnego pozwoliły na trafne określenie problemów, potrzeb i kierunków działań w zakresie problematyki społecznej. Zaangażowanie reprezentantów społeczności w proces prac nad Strategią stworzył szansę wypracowania różnorodnych i realnych rozwiązań w odpowiedzi na istniejące problemy społeczne. Tym samym stał się ważnym elementem budowania integracji społecznej oraz mechanizmów wspólnego decydowania i działania.

Punktem wyjścia do prac nad dokumentem było Zarządzenie Nr 192/20 Wójta Gminy Dolice z dnia 23.10.2020 r. oraz Zarządzenie nr 198/20 z dnia 04.11.2020 r. Wójta Gminy Dolice w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolice na lata 2021-2027 oraz powołania Zespołu zadaniowego ds. opracowania Strategii.

Zespół miał charakter interdyscyplinarny, w jego skład weszli:

- 1) Ryszard Mikołajczyk – Przewodniczący Rady Gminy Dolice
- 2) Barbara Stołecka – Wiceprzewodnicząca Rady Gminy Dolice
- 3) Agata Kalińska – Zastępca Głównej Księgowej Urzędu Gminy Dolice
- 4) Anita Ukleja – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach, koordynator prac nad Startegią.
- 5) Joanna Pyza – Pełnomocnik Wójta ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego
- 6) Andrzej Dawidowicz – Kierownik Posterunku Policji w Dolicach
- 7) Wojciech Ukleja – Zastępca Dyrektora Szkoły Podstawowej w Dolicach
- 8) Izabela Betler – Dyrektor Gminnego Centrum Kultury w Dolicach
- 9) Joanna Boczkowska – Kierownik Przychodni „Na zdrowie”
- 10) Jolanta Klara – Pielęgniarka szkolna
- 11) Anatalia Małachowska - Przewodnicząca Koła Gospodyń Wiejskich „Mała Ina” w Przewłokach
- 12) Andrzej Wołoszkiewicz - Prezes Spółdzielni socjalnej „Mała Ina”
- 13) Jarosław Orman – Naczelnik Ochotniczej Straży Pożarnej w Dolicach
- 14) Danuta Krekora – Prezes Stowarzyszenia Ludzi Aktywnych
- 15) Agata Pluta – Przedsiębiorca - firma "PLUTA" Paweł Pluta i Agata Pluta sp.j.
- 16) Ks. Bernard Boguszewski - Proboszcz Parafii Dolice
- 17) Marek Wejman – Dyrektor Biblioteki w Dolicach

Zespół uczestniczył w opracowaniu projektu podczas spotkań roboczych i bieżących konsultacji drogą elektroniczną.

I.3 Harmonogram prac nad opracowaniem strategii

Etap	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Termin realizacji
I	Powołanie zespołu ds. opracowania/aktualizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych.	Wójt Gminy Dolice	październik 2020
	Opracowanie i przyjęcie planu prac zespołu nad opracowaniem/aktualizacją strategii.	Wójt Gminy Dolice	październik 2020
II	Zebranie i analiza danych do części diagnostycznej.	Zespół ds. opracowania SRPS	październik/listopad 2020
	Przeprowadzenie badania ankietowego mającego na celu pozyskanie opinii mieszkańców oraz instytucji o lokalnych uwarunkowaniach i problemach, a także oczekiwaniach i potrzebach społecznych i analiza jego wyników	Zespół ds. opracowania SRPS	listopad 2020/grudzień 2020
	Opracowanie diagnozy problemów i potrzeb społecznych w oparciu o dostępne dane oraz	Zespół ds. opracowania SRPS	listopad 2020

	przeprowadzone badanie opinii społeczności lokalnej.		
	Przeprowadzenie analizy SWOT podczas spotkania konsultacyjnego	Zespół ds. opracowania SRPS	listopad 2020
III	Opracowanie założeń, wizji, misji, celów strategicznych i operacyjnych, działań i harmonogramu ich realizacji.	Zespół ds. opracowania SRPS	listopad 2020/grudzień 2020
	Opracowanie planu wdrożenia strategii, jej monitoringu i ewaluacji oraz wskaźników	Zespół ds. opracowania SRPS	grudzień 2020
IV	Konsultacje społeczne projektu strategii rozwiązywania problemów społecznych.	Zespół ds. opracowania SRPS	grudzień 2020/styczeń 2021
V	Sporządzenie raportu z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych uwzględniającej rezultaty przeprowadzonych konsultacji społecznych.	Zespół ds. opracowania SRPS	grudzień 2020/styczeń 2021
VI	Zatwierdzenie i upublicznienie raportu z konsultacji, przygotowanie ostatecznej wersji strategii rozwiązywania problemów społecznych i przekazanie projektu do uchwalenia radzie gminy.	Zespół ds. opracowania SRPS Wójt Gminy Dolice	grudzień 2020/styczeń 2021
VII	Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia SRPS.	Rada Gminy Dolice	styczeń 2021

Diagnoza została oparta na dostępnych publikacjach i pozyskanych informacjach.

Ponadto – celem optymalnej partycypacji społeczności lokalnej w procesie tworzenia Strategii - wykorzystano badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców Gminy Dolice, były to:

- 1) Warunki życia w Gminie Dolice - postrzeganie przez mieszkańców Gminy warunków życia w obszarach: marginalizacji rodzin, negatywnych zjawisk wśród dzieci i młodzieży, problemów osób starszych, niepełnosprawnych, bezrobocia, przemocy domowej, opieki zdrowotnej, edukacji, kultury i sportu, bezpieczeństwa publicznego. Ankieta dostępna była w formie elektronicznej a także papierowej. Ankiety otrzymali wszyscy Radni Rady Gminy Dolice oraz wszyscy Sołtysi, była prowadzona wśród petentów Urzędu Gminy Dolice. Badanie zostało przeprowadzone przez członków zespołu ds. opracowania Strategii - pracowników GOPS w Dolicach.
- 2) Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w grupie dorosłych mieszkańców: alkohol, niktyna, dopalacze, narkotyki, przemoc, hazard, cyberprzemoc i uzależnienie od Internetu.

Badanie sprzedawców napojów alkoholowych w celu poznania postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, nietrzeźwym, spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży, nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży alkohol, niktotylna, dopalacze, narkotyki, przemoc w szkole, hazard, cyberprzemoc i uzależnienie od Internetu, czas wolny, telewizja, sport.

Badanie i opracowanie raportu zostało zrealizowane na zlecenie Gminy Dolice przez firmę Nowe Horyzonty

Informacja o przystąpieniu do opracowania Strategii zawarta była we wstępie do ankiety i zamieszczona na stronie internetowej Gminy Dolice a także na portalu Facebook, na kontach Urzędu Gminy, GOPS, GCK, dwóch Stowarzyszeń, dwóch świetlic, wg statystyk portalu z informacją udostępnioną przez GOPS zapoznało się ponad 2500 osób.

Ostatnim elementem partycypacji społecznej było przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu Strategii, w sposób przyjęty Uchwałą Rady Gminy Dolice dotyczącą konsultacji.

Opracowano raport z konsultacji i wykorzystano go do przygotowania ostatecznej wersji Strategii.

Podjęcie wszystkich wymienionych wyżej działań gwarantuje, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dolice na lata 2021 - 2027 jest wynikiem uspołecznionego, partnerskiego procesu planowania rozwoju lokalnego, tworzonego przy współdecydowaniu i współodpowiedzialności społeczności lokalnej.

I.4 Słowniczek wykorzystanych pojęć i terminów:

GOPS - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach

NGO - Organizacje pozarządowe

GCK - Gminne Centrum Kultury

SP 4-6 - uczniowie klas od IV do VI szkół podstawowych z terenu Gminy Dolice biorących udział w badaniu Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży alkohol, niktotylna, dopalacze, narkotyki, przemoc w szkole, hazard, cyberprzemoc i uzależnienie od Internetu. czas wolny, telewizja, sport. które zostało przeprowadzone w 2020 r.

SP 7-8 - uczniowie klas od VII do VIII jak wyżej

Analiza SWOT - analiza strategiczna SWOT pozwala na zbadanie i przeprowadzenie całościowej oceny zdolności do działania w konkretnym otoczeniu. Oznacza: mocne strony (Strength), słabe strony (Weaknesses), szanse (Opportunities), zagrożenia (Threths). W analizie SWOT punktem wyjścia jest ocena własnych, wewnętrznych możliwości i ograniczeń (słabych i mocnych stron), które następnie konfrontuje się z oceną zewnętrznych możliwości wykorzystania pojawiających się szans oraz minimalizacji skutków ewentualnych zagrożeń.

Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 17-64 lata, dla kobiet - 17-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej zagrożone wykluczeniem społecznym.

Instrumenty rynku pracy - to działania finansowane i realizowane przez powiatowy urząd pracy, wspierające usługi świadczone na rynku pracy takie jak np.: finansowanie kosztów przejazdu do pracodawcy, finansowanie kosztów zakwaterowania w miejscu pracy, dofinansowanie wyposażenia miejsca pracy, refundowanie kosztów poniesionych z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne itp. Do instrumentów rynku pracy zalicza się

także prace interwencyjne i roboty publiczne (refundację pracodawcy lub organizatorowi części kosztów zatrudnienia) oraz prace społecznie użyteczne.

Interwencja kryzysowa - zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejścia reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Jednostki organizacyjne pomocy społecznej - regionalne ośrodki polityki społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, domy pomocy społecznej, placówki specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, placówki opiekuńczo wychowawcze, ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, ośrodki wsparcia i ośrodki interwencji kryzysowej.

Kontrakt socjalny - pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji osoby lub rodziny.

Kryterium dochodowe uprawniające do uzyskania pomocy społecznej - od 1 stycznia 2016 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 764 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 674 zł. Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty kryteriów uprawniających do zasiłków okresowego i celowego.

Misja - precyzyjne wyrażenie dalekosiężnych zamierzeń i aspiracji, stanowi fundamentalny, czasami nieosiągalny, a jednocześnie unikatowy stan przyszły, do którego dana organizacja dąży, aby sprostać wyzwaniom. Misja organizacji (wg K. Obłój) nabiera strategicznego znaczenia, gdy spełnia trzy wymogi: oznacza kierunek i dotyczy przyszłości, wyraża marzenia i wyzwania, które stają się udziałem społeczności, a proces jej realizacji jest wiarygodny.

Niepełnosprawność:

- a) lekkiego stopnia dotyczy osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne,
- b) umiarkowanego stopnia dotyczy osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
- c) znacznego stopnia dotyczy osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym - osoby bezrobotne pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy, alkoholicy i narkomani poddający się procesowi leczenia, bezdomni, osoby opuszczające zakłady karne, uchodźcy z problemami z integracją ze społeczeństwem, młodzież wychowująca się w placówkach opiekuńczo wychowawczych i rodzinach zastępczych, osoby w wieku 15-24 lat sprawiające trudności wychowawcze.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy - bezrobotni do 25 roku życia, bezrobotni długotrwale lub kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, bezrobotni powyżej 50 roku życia, bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego, bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia

wolności nie podjęli zatrudnienia i bezrobotni niepełnosprawni.

Praca socjalna - wsparcie we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi (poprzez np. utrzymanie kontaktów z otoczeniem, pomoc w załatwieniu spraw osobistych itp).

Polityka społeczna - działalność państwa i innych organizacji w dziedzinie kształtowania warunków życia i pracy ludności oraz stosunków społecznych, mająca na celu m. in. zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu i zapewnienie ładu społecznego. Polityka społeczna, rozumiana jest także jako działalność (w przeciwieństwie do polityki społecznej jako dziedziny naukowej), służąca rozwiązywaniu kwestii społecznych. Ma zatem na celu kształtowanie warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, zwłaszcza w środowisku zamieszkania.

Pomoc społeczna - instytucja polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organa administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadach partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Rehabilitacja - (zgodnie z nomenklaturą stosowaną przez ONZ, honorowaną przez Polskę w karcie praw osób niepełnosprawnych): proces, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania fizycznego, narządów zmysłów, intelektualnego, psychicznego i/lub społecznego, m.in. poprzez dostarczanie urządzeń umożliwiających im większą niezależność. Rehabilitacja może obejmować działania zmierzające do odtworzenia i/lub przywrócenia funkcji, kompensacji utraty lub braku funkcji, jak też kompensacji ograniczenia funkcjonalnego. Proces rehabilitacji nie obejmuje początkowej opieki medycznej, natomiast w jej zakres wchodzi szerokie spektrum działań, poczynając od rehabilitacji podstawowej i ogólnej, a kończąc na rehabilitacji nastawionej na realizację ściśle określonego celu, na przykład rehabilitacji zawodowej.

Reintegracja społeczna i zawodowa - to działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej oraz pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.

Rodzina w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej - osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Stopa bezrobocia - stosunek liczby bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo (do osób aktywnych zawodowo zaliczają się bezrobotni i pracujący).

Środowiskowe formy wsparcia – to otwarte formy organizacyjne, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej, niestacjonarne, które działają w najbliższym otoczeniu osoby której świadczą pomoc, pomagając utrzymaniu się tej osoby w jej naturalnych warunkach życiowych i przeciwdziałając jej instytucjonalizacji.

Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej - inne, niż finansowe formy usług i pomocy określone w ustawie o pomocy społecznej np. poradnictwo specjalistyczne, udzielenie schronienia, posiłku, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pobyt w mieszkaniu chronionym, szkolenia i terapie, a przede wszystkim praca socjalna.

Usługi rynku pracy - pośrednictwo pracy, usługi sieci EURES, poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, itp.

Wskaźnik ubóstwa - liczba osób w społeczności lokalnej korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w relacji do liczby mieszkańców.

Wskaźnik bezrobocia – stosunek liczby bezrobotnych do liczby całej ludności w wieku produkcyjnym (17-65 lat mężczyźni i 17-60 lat kobiety). Wśród ludności w wieku produkcyjnym oprócz osób aktywnych zawodowo znajdują się także osoby bierne zawodowo (renciści, osoby uczące się, pozostające na utrzymaniu innych członków gospodarstwa domowego, osoby nie mające pracy i nie zarejestrowane w Urzędzie Pracy). Wskaźnik ten jest obliczany najczęściej dla gminy.

Wskaźnik interwencji socjalnej – relacja liczby członków rodzin osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na terenie gminy (niezależnie od rodzaju i źródła finansowania), do ogólnej liczby mieszkańców tej gminy.

Wykluczenie społeczne - (w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu socjalnym) to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Zasiłek celowy - świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Zasiłek okresowy - przysługuje osobom i rodzinom bez dochodów, lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium oraz zasobach pieniężnych niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, zwłaszcza ze względu na: długotrwałą chorobą, niepełnosprawność, bezrobocie, brak możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznawany na okres niezbędny do przezwyciężenia problemów stanowiących przyczynę przyznania zasiłku. Ustalany jest do kwoty różnicy pomiędzy kryterium dochodowym z pomocy społecznej, a dochodem rodziny lub osoby, przy czym połowa tej różnicy stanowi świadczenie obligatoryjne, a pozostała część fakultatywne, zależne od decyzji ośrodka pomocy społecznej.

Zasiłek stały - świadczenie obligatoryjne (obowiązkowe) przysługujące na podstawie ustawy o pomocy społecznej osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, spełniającym kryterium dochodowe. Zasiłek ten jest uzupełnieniem dochodu świadczeniobiorcy. Stanowi różnicę między kryterium dochodowym z ustawy o pomocy społecznej a dochodem na osobę w rodzinie lub dochodem osoby samotnie gospodarującej.

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO - ANALITYCZNA

II Charakterystyka Gminy Dolice

Gmina Dolice jest gminą wiejską, położoną w południowej części Powiatu Stargardzkiego, w Województwie Zachodniopomorskim. Powierzchnia gminy wynosi 237 km², zamieszkuje ją blisko 8 000 osób, średnia gęstość zaludnienia wynosi 34 osoby na 1 km².

Strukturę administracyjną gminy tworzą 23 sołectwa: Bralęcín, Brzezina, Dobropole Pyrzyckie z Boguszycami, Dolice z Komorowem, Kolin, Krępczewo, Lipka, Mogilica, Morzyca, Moskorzyn, Płoszkowo, Pomietów, Przewłoki, Rzeplino, Trzebień, Sądów z Sądówkiem, Skrzany, Strzebielewo, Szemielino, Warszyn, Ziemomyśl A, Ziemomyśl B i Żalęcino.

W rankingu gmin wiejskich Powiatu Stargardzkiego Gmina Dolice zajmuje wysokie lokaty w zakresie dochodów i wydatków na 1 mieszkańca.

Tabela 1: Dochody i wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca w latach 2016-2018

	2016	2017	2018	Powiat stargardzki 2018
Dochody ogółem budżetu Gminy Dolice na 1 mieszkańca	3735	3922	4392	4678
Wydatki ogółem budżetu Gminy Dolice na 1 mieszkańca	3529	3955	4450	4942

Źródło: Statystyczne vademecum samorządowca 2019 (<https://szczecin.stat.gov.pl>)

III Warunki funkcjonowania i problemy społeczne w poszczególnych obszarach

III.1 Sytuacja demograficzna

Wg danych GUS zebranych na www.polskawliczbach.pl w latach 2002-2019 liczba mieszkańców Gminy Dolice zmalała o 4,7%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,7 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 2: Ludność, stan na 31 grudnia

	Ogółem liczba osób			mężczyźni			kobiety		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Polska	38433558	38411148	38382576	18593175	18581886	1856705	19840383	19829262	19815524
Zachodniopomorskie	1705533	1701030	1696193	829202	826996	824522	876331	61272	871671
Powiat stargardzki	120091	120112	120186	58868	58840	58902	61223	61272	61284
Gmina Dolice	7959	7887	7802	4020	3975	3931	3939	3912	3871

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba mieszkańców Gminy Dolice systematycznie spada podobnie jak liczba ludności województwa i kraju, na uwagę zasługuje natomiast fakt, że w Powiecie stargardzkim odnotowuje się stały wzrost liczby mieszkańców, co może stanowić pozytywną prognozę dla Gminy Dolice.

Tabela 3: Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Nazwa	w wieku przedprodukcyjnym			w wieku produkcyjnym			w wieku poprodukcyjnym		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Polska	18,0	18,1	18,1	61,2	60,6	60,0	20,8	21,4	21,9
Zachodniopomorskie	17,3	17,3	17,2	61,5	60,8	60,1	21,2	21,9	22,6
Powiat stargardzki	17,9	17,9	17,9	62,0	61,3	60,5	20,1	20,8	21,6
Gmina Dolice	19,5	19,1	19,0	63,3	63,1	62,4	17,2	17,8	18,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni ostatnich trzech lat wyraźnie widoczny jest procentowy spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście ludności w wieku poprodukcyjnym zarówno w skali kraju jak i Gminy Dolice.

Tabela 4: Wskaźniki obciążenia demograficznego

obszar	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym			odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Zachodniopomorskie	62,5	64,4	66,3	17,0	17,7	18,5
Powiat stargardzki	61,3	63,1	65,3	16,0	16,7	17,4
Gmina Dolice	57,9	58,4	60,3	13,8	14,3	15,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Gminie Dolice, wskaźniki obciążenia demograficznego kształtują się podobnie jak na obszarze powiatu i województwa, wyraźnie zauważalna jest zmiana proporcji w stronę zwiększania się ilości osób w wieku nieprodukcyjnym i senioralnym.

Tabela 5. Liczba urodzeń i zgonów w latach 2017-2019

Rok	Urodzenia	Zgony
2017	91	99
2018	72	91
2019	78	89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Stanu Cywilnego w Dolicach

Przyrost naturalny to różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w danym okresie. Jak wynika z wyżej przedstawionych danych w Gminie Dolice w ciągu trzech ostatnich lat odnotowano ujemny przyrost naturalny, tak samo jak w latach 2013 i 2014. Ostatnio dodatni przyrost naturalny był w roku 2016.

Na dzień 31.12.2019 na 1000 ludności w Gminie Dolice były 9,4 urodzenia żywe, w województwie 8,6 natomiast w kraju 9,8.

Tabela 6: Migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów, w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w latach 2017-2019

Nazwa	zameldowania ogółem			wymeldowania ogółem			saldo migracji ogółem		
	ogółem			ogółem			ogółem		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Zachodniopomorskie	20 556	23 117	23 739	21 555	24 120	24 476	-999	-1 003	-737
Powiat stargardzki	1 628	1 853	1 976	1 719	1 900	1 884	-91	-47	92
Gmina Dolice	89	71	74	109	148	140	-20	-77	-66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji są zjawiskiem niekorzystnym. Aby zapobiec nasileniu tej sytuacji wskazane jest oferowanie korzystnych warunków dla funkcjonowania mieszkańców, zarówno walorów społecznych, jak i gospodarczych, które wzajemnie wpływają na siebie i stymulują do pozytywnych zmian w obrębie Gminy, a także przekładają się na jakość życia mieszkańców.

Powyższe statystyki wskazują iż na terenie Gminy Dolice utrwała się proces starzenia się społeczeństwa. Wyznacznikiem starości demograficznej (inaczej społecznej) są zauważalne zmiany dokonujące się w strukturze wieku ludności, a polegające na wzroście udziału ludzi starych w ogólnej liczbie ludności.

III.2 Edukacja, kultura

Edukacja

Specyfiką Gminy Dolice jest skoncentrowanie ośrodków edukacji w czterech szkołach podstawowych, są to: Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich w Rzeplinie, Szkoła Podstawowa w Sądowie, Szkoła Podstawowa w Dobropolu Pyrzyckim i Szkoła Podstawowa w Dolicach, która działa w trzech budynkach. W szkołach funkcjonują również oddziały przedszkolne, tzw. zerówki. Ponadto we wszystkich szkołach prowadzone są Zespoły Wychowania Przedszkolnego dla dzieci w wieku od 3 do 5 lat.

Infrastruktura placówek jest zróżnicowana. Szkoły są dobrze wyposażone w sprzęt i pomoce dydaktyczne, dysponują dużym terenem przyszkolnym i posiadają zaplecze sportowe. Trzy szkoły mają do dyspozycji hale sportowe, boiska wielofunkcyjne, siłownie zewnętrzne, jedna szkoła kort tenisowy. Jedna szkoła nie ma sali gimnastycznej, korzysta z boiska szkolnego przy sprzyjających warunkach pogodowych. We wszystkich czterech szkołach funkcjonuje dziennik elektroniczny, jest możliwy stały kontakt z rodzicami, prowadzone są zajęcia wyrównawcze, zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęcia rozwijające zdolności i umiejętności uczniów, koła przedmiotowe, koła zainteresowań.

W 2020 r. został sporządzony Raport o stanie i kierunkach rozwoju oświaty w Gminie Dolice szczegółowo obrazujący ten obszar.

Po reformie oświaty z 2017 r. wprowadzającej do szkół pełną strukturę organizacyjną, obejmującą klasy od I do VIII a także oddziały dla dzieci 3-5 oraz 6 letnich, dwie szkoły mają niedostosowaną infrastrukturę do wymagań wynikających z organizacji kształcenia w szkole podstawowej. W obu szkołach nie są realizowane przepisy o zasadach i warunkach prowadzenia zajęć szkolnych i realizacji zadań szkoły – brak stołówki, świetlicy, biblioteki szkolnej, gabinetu profilaktyki zdrowotnej, opieki stomatologicznej.

Konieczność dowożenia uczniów z 26 miejscowości ogranicza funkcjonowanie placówek, m.in. powoduje brak możliwości organizowania zajęć popołudniowych w szkołach dla uczniów dojeżdżających, sztywne godziny wydawania posiłków.

Do wszystkich szkół uczęszczają uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, ze specjalnymi potrzebami, wynikającymi z ich niepełnosprawności, przy czym w żadnej ze szkół nie ma klas integracyjnych. Część uczniów korzysta z edukacji w placówkach poza Gminą Dolice, mieszkając w internatach specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych lub dojeżdżając różnymi środkami transportu pod opieką rodziców.

Warto nadmienić, że tylko jedna z czterech szkół na terenie Gminy Dolice nie ma barier architektonicznych, w pozostałych szkołach występuje potrzeba likwidacji występujących barier i umożliwienie korzystania uczniom z niepełnosprawnością ruchową z wszystkich izb lekcyjnych.

Szkoły prowadzone przez Gminę Dolice w porównaniu ze szkołami powiatu, województwa i kraju osiągają niskie wyniki kształcenia. Obrazują to wyniki egzaminów zewnętrznych.

Tabela 7: Wyniki egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym 2019/2020

	j. polski	matematyka	j. angielski
SP Dobropole	39,40%	32,00 %	35,79%
SP Dolice	47,28%	32,4%	45,04%
SP Rzeplino	60,80 %	43,60 %	34,60 %
SP Sądów	36,40 %	30,60 %	44,40 %
Gmina Dolice	48 %	35 %	40 %
Powiat Stargardzki	53 %	42 %	49 %
Województwo Zach.	55 %	43 %	52 %
kraj	59 %	46 %	54 %

Źródło: Informacje przekazanych przez dyrektorów szkół Wójtowi Gminy Dolice

We wszystkich szkołach następuje spadek ilości uczniów, co skutkuje koniecznością realizowania niektórych zajęć edukacyjnych w klasach łączonych, dotyczy to szkół w Dobropolu Pyrzyckim i Sądowie.

Tabela 8: Liczba uczniów szkół w Gminie Dolice w latach 2018-2020

Liczba uczniów w poszczególnych latach	Rok szkolny 2017/2018		Rok szkolny 2018/2019		Rok szkolny 2019/2020	
	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
SP Dolice	186	14	210	12	201	11
SP Rzeplino	204	12	181	10	185	11
SP Dobropole	83	7	94	8	87	8
SP Sądów	65	7	70	11	65	8
Gimnazjum Publiczne	111	6	0	0	0	0
Ogółem	649	46	555	41	538	38

Źródło: Informacje o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Dolice

W aktualnym Raporcie o stanie i kierunkach rozwoju oświaty w Gminie Dolice analizie został poddany stan zatrudnienia nauczycieli we wszystkich szkołach na terenie gminy Dolice, wg. wieku. Aktualnie na 102 nauczycieli zatrudnionych we wszystkich szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice, 58 ma powyżej 45 lat, a 42 powyżej 50 lat. W tej drugiej grupie jest duży

odsetek osób, które już nabyły albo nabędą w niedługim czasie prawo do emerytury albo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Wg autora Raportu porównując strukturę zatrudnienia w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice ze strukturą zatrudnienia w innych szkołach w regionie (a także w Polsce), zauważa się w zdecydowanej większości szkół, w tym w ośrodkach wiejskich i w małych ośrodkach miejskich, że na jednego zatrudnionego nauczyciela przypada znacznie większa liczba uczniów i wychowanków: średnio ok. 10 – 11 uczniów na jednego nauczyciela.

W dużych miastach liczba dzieci na jednego zatrudnionego nauczyciela wynosi średnio ok. 11 – 12 dzieci i wychowanków. W szkołach w Dobropolu Pyrzyckim i w Sądowie na jednego nauczyciela przypada średnio 4 – 5 uczniów, a w szkołach w Dolicach i w Rzeplinie średnio 8 uczniów na jednego nauczyciela¹.

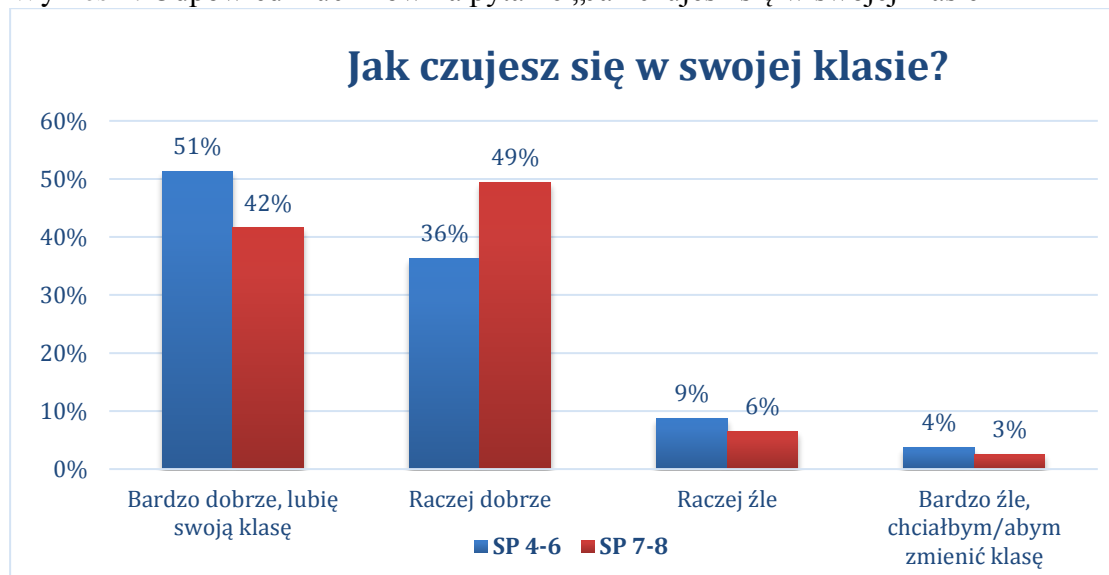
Podczas badania ankietowego przeprowadzonego w listopadzie 2020 r. na pytanie o stopień zadowolenia z oferty edukacyjnej szkół porównywalna ilość osób była w grupie zadowolonych jak w grupie niezadowolonych z oferty, natomiast 22,8 % nie miało zdania.

Istotną częścią diagnozy obszaru edukacji jest opinia kluczowych interesariuszy czyli samych uczniów.

W ramach diagnozy zagrożeń społecznych w Gminie Dolice uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie.

Wyniki są zadowalające, uczniowie w przeważającej części czują się w swojej klasie dobrze, lub raczej dobrze: SP 4-6 - łącznie 87%² i SP 7-8 - łącznie 91%. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 13% uczniów klas 4-6 SP i 9% uczniów klas 7-8 SP przeciwne określa swoje odczucia.

Wykres 1: Odpowiedzi uczniów na pytanie „Jak czujesz się w swojej klasie”

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

¹ Raport o stanie i kierunkach rozwoju oświaty w Gminie Dolice. Dolice 2020. Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Dolice.

² Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020. Zsumowane wyniki odpowiedzi: bardzo dobrze, lubię swoją klasę i raczej dobrze.

Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania, wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym. Uczniowie młodszych klas w sporej części nigdy nie byli na wagarach (SP 4-6: 79%) lub byli na nich tylko raz lub kilka razy (SP 4-6: 18%). W klasach 7-8 natomiast, już 46% uczniów ma za sobą pierwsze wagary. 22% uczniów SP 7-8 było na wagarach kilka razy, a 4% przyznaje, że wagarowało wiele razy.

Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być powody, dla których decydują się to robić³. Młodszy uczniowie opuszczali lekcje głównie z nudów (SP 4-6 - 4%). Starsi uczniowie SP 7-8 opuszczali również lekcje dlatego, że pozwolili im na to rodzice (9%) oraz zostali namówieni do wagarów przez znajomych (4%). Pewien odsetek opuszczał również zajęcia z powodu stresu.

Istotnym zagadnieniem jest stopień zaufania uczniów do nauczycieli. Wynik diagnozy wskazuje na to, że wraz z wiekiem uczniów on spada. Dzieci i młodzież gminy Dolice rzadziej po poradę czy pomoc zgłosiliby się do nauczyciela niż do rodzica. Nadal jednak wyniki uzyskane w tej kwestii można uznać za relatywnie satysfakcjonujące: łącznie odpowiednio 71% uczniów klas SP 4-6 i 67% uczniów klas SP 7-8 obdarzyłoby zaufaniem pedagogów.

Wykres 2: Odpowiedzi uczniów w obszarze odczuwanego poziomu zaufania do nauczycieli.

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

Zasoby w zakresie kultury

- **Gminne Centrum Kultury** w Dolicach ukierunkowane zarówno na dzieci, młodzież, jak i dorosłych. Jako koordynator amatorskiego ruchu artystycznego oraz form edukacji kulturalno-oświatowej zajmuje się organizacją zajęć muzycznych, teatralnych, recytatorskich, plastycznych i tanecznych. Centrum prowadzi też działalność klubową, organizuje konkursy, spotkania, wystawy, uczestniczy i współorganizuje imprezy charytatywne, imprezy sportowe i integracyjne. Jest miejscem spotkań i zapleczem dla działalności grup zorganizowanych, w tym aktywnych grup seniorów. GCK koordynuje pracę świetlic wiejskich. Gmina Dolice posiada kalendarz cyklicznych wydarzeń kulturalnych i integracyjnych.

- **Świetlice wiejskie** - w 2020 r. funkcjonują w następujących miejscowościach: Brzezina, Ziemomyśl A, Moskorzyn, Morzyca, Żalęcino, Przewłoki, Krępcowo, Bralecin. Świetlica

³ Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020. Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

w Kolinie jest w trakcie remontu. W Pomietowie zajęcia świetlicowe prowadzone są przez organizację pozarządową w ramach realizacji zadania publicznego.

- **Gminna Biblioteka Publiczna** z 4 filiami bibliotecznymi w Kolinie, Rzeplinie, Sądowie i Żalęcinie. Są to placówki dobrze zaopatrzone w księgozbiór, w tym nowości wydawnicze. Również pod względem poziomu czytelnictwa biblioteki te zajmują wysokie lokaty.

Obok upowszechniania kultury, rozwoju czytelnictwa pracownicy bibliotek udostępniają mieszkańcom nowości technologiczne, uczą obsługi komputera i dostępu do Internetu, oferują bezpłatny dostęp do czasopism, Internetu. Współpracują z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Realizują projekt E-biblioteka. Prowadzone są zajęcia dla dzieci i młodzieży. Wprowadzono usługę książka na telefon. Udział w kampanii „Mała książka Wielki człowiek”, program Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek”. Współpraca z Uniwersytetem Szczecińskim.

Tabela 9: Dostęp do literatury fachowej

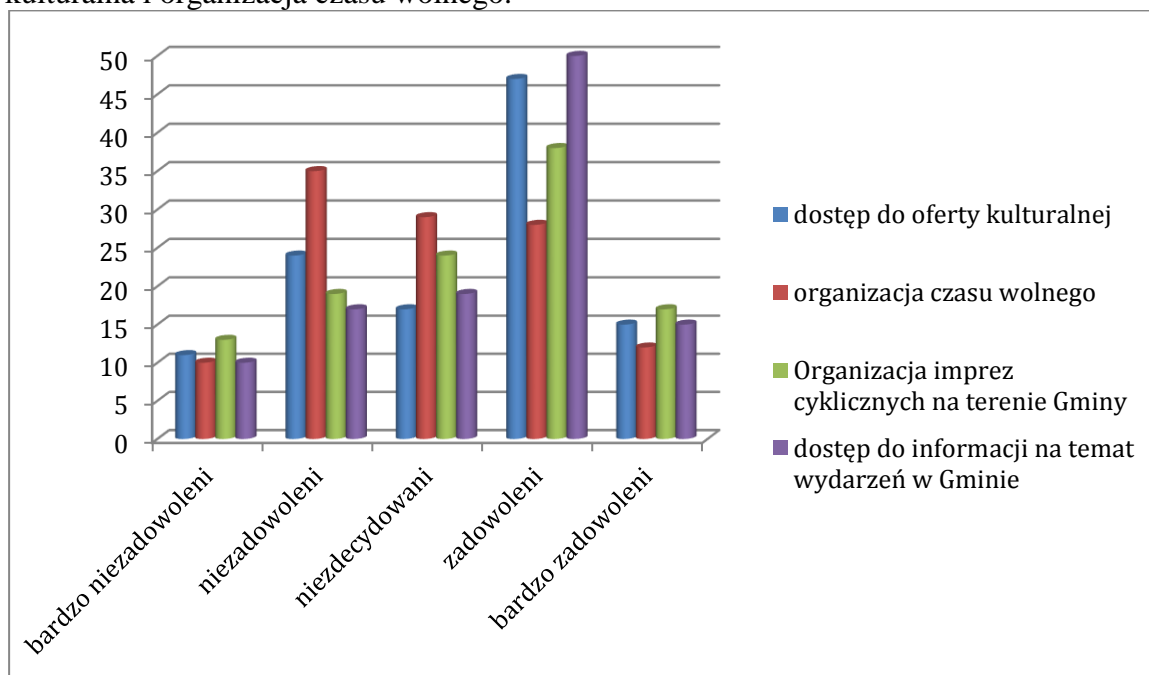
Rok	Zakup książek	Stan księgo zbioru	czytelnicy	Imprezy biblio teczne	Komputery	Odwie dziny w bibliotece i czytelnii	Wypoży czenia
2017	1235	39918	1098	56	28	47545	73176
2018	1166	41084	1590	49	28	37413	73141
2019	1257	42328	1769	42	28	36321	85747

Źródło: dane Gminnej Biblioteki Publicznej w Dolicach, GUS K03.

Ważnym ogniwem w obszarze kultury jest również oferta organizacji pozarządowych działających w poszczególnych miejscowościach.

W ramach badania ankietowego „Warunki życia w Gminie Dolice” zapytano mieszkańców o to czy są zadowoleni z oferty kulturalnej. Większość ankietowanych uznała, że oferta kulturalna jest dostępna, organizacja imprez cyklicznych i dostęp do informacji na temat wydarzeń w Gminie jest na zadowalającym poziomie, przy czym uwagę zwraca dość duży odsetek ankietowanych, którzy uznali, że organizacja czasu wolnego jest zbyt uboga. Pojawiła się opinia, że zajęcia są skierowane głównie do dzieci, brakuje zajęć dla młodzieży.

Wykres 3: Stopień zadowolenia z warunków życia w Gminie Dolice w obszarze oferta kulturalna i organizacja czasu wolnego.

Źródło: Raport z badania ankietowego „Warunki życia w Gminie Dolice” 2020 r.

Ponad połowa ankietowanych uznała za najważniejsze w obszarze kultury i sportu problem niewykorzystanego potencjału uzdolnionej i utalentowanej młodzieży oraz niewykorzystanego potencjału świetlic wiejskich.

Położenie Gminy Dolice determinuje zasadność rozwijania miejsc służących rekreacji, np. place zabaw, ścieżki rowerowe, boiska sportowe, parki, skwery. W tej dziedzinie oferta systematycznie poprawia się, czego wyrazem są dane z przeprowadzonej ankiety: 15,9 % respondentów zaznaczyło, że jest bardzo zadowolonych, 42,5 % zadowolonych, 9,7 % nie miało zdania a 31,9 % wyraziło negatywną opinię.

III.3 Rynek pracy i bezrobocie

Ten obszar w ostatnich latach uległ dużej transformacji, sytuacja na rynku pracy znacznie poprawiła się. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z Gminy Dolice w latach 2013-2015 była około dwukrotnie wyższa niż w latach 2017 -2019.

Systematycznie spada ilość osób bezrobotnych, co może świadczyć zarówno o podejmowaniu zatrudnienia, jak i pozostawaniu bez zatrudnienia i bez rejestracji. Warto zwrócić uwagę na fakt, że część osób pozostaje w rejestrze PUP wyłącznie dla ubezpieczenia zdrowotnego.

W Gminie funkcjonuje jedna duża jednostka gospodarcza – Spółdzielcza Agrofirma Witkowo oraz wielu małych przedsiębiorców. Liczba miejsc pracy jest ograniczona, wśród przedsiębiorców znaczny odsetek stanowią firmy jednoosobowe.

Tabela 10: Podmioty gospodarki narodowej wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Dolice

	2017	2018	2019
Ogółem	461	501	526
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	18	15	20
przemysł i budownictwo	157	193	208
Pozostała działalność	286	293	298

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na uwagę zasługuje dynamiczny wzrost ilości nowo zarejestrowanych podmiotów w sektorze prywatnym budownictwa (sekcja F PKD 2007) w Gminie Dolice – w 2017 r. 33 podmioty, w 2018 r. aż 50 i w 2019 r. 36 nowo zarejestrowanych podmiotów.

W 2019 r. 424 osoby fizyczne prowadziły działalność gospodarczą, w stosunku do roku 2017 nastąpił wzrost o 61 osób.

Mieszkańcy Gminy podejmują zatrudnienie w pobliskich miastach: Szczecin, Stargard, Choszczno. Znaczny odsetek pracujących to osoby zatrudnione w krajach Europy Zachodniej. W Gminie Dolice co roku funkcjonują roboty publiczne i prace interwencyjne a także prace społecznie użyteczne.

Jak wynika ze statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie, wśród ogólnej liczby osób w wieku produkcyjnym w Gminie Dolice, we wrześniu 2020 r. ponad 4,8 % stanowią osoby zarejestrowane jako bezrobotne. Na tle pozostałych dziewięciu gmin Powiatu Stargardzkiego, Gmina Dolice utrzymuje się na średnim poziomie, jednak jest to wskaźnik wyższy niż ogółem w powiecie.

Tabela 11: Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Stargardzie, stan na 31 grudnia

Zarejestrowani w PUP mieszkańcy Gminy Dolice	2013	2017	2018	2019
Liczba osób	624	275	257	222
Liczba kobiet	346	172	167	154
Liczba mężczyzn	278	103	90	68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk udostępnionych przez Powiatowy Urząd Pracy w Stargardzie

Tabela 12: Wskaźnik bezrobocia (liczba bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym), stan na 31 grudnia.

	2013	2017	2018	2019
Gmina Dolice	11,9 %	5,4 %	5,1 %	4,5 %
Powiat Stargardzki	9,2 %	4,3 %	4,0 %	4,0 %
Województwo Zachodniopomorskie	9,9 %	4,9%	4,4 %	brak danych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk udostępnionych przez Powiatowy Urząd Pracy w Stargardzie

Wynik badania ankietowego w listopadzie 2020 r. wskazuje, że najwięcej, bo 54,9 % mieszkańców Gminy Dolice jest niezadowolonych z warunków lokalnego rynku pracy

i zarobków, w tym 19,5 % bardzo niezadowolonych, około ¼ nie ma zdania a 21,3 % respondentów wyraziło zadowolenie.

W Gminie Dolice nie ma instytucji ani organizacji działających na rzecz reintegracji zawodowej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.

Mieszkańcy Gminy Dolice korzystają z usług Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie. Znacznym utrudnieniem w aktywności zawodowej mieszkańców jest słabo rozwinięta komunikacja publiczna, a niektóre miejscowości pozostają bez żadnego środka transportu publicznego.

Wg informacji PUP w Stargardzie grupy zawodów, w których liczba bezrobotnych w grudniu 2019 r. była największa to: Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci) 270, Pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani 83, Kucharze 62, Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani 61.

W ostatnich miesiącach zaszły istotne zmiany na rynku pracy w Polsce, w związku z wystąpieniem stanu epidemii. Wraz ze spowolnieniem gospodarczym i problemami przedsiębiorców notowano wyraźny wzrost bezrobocia i mniejszą podaż ofert pracy niż zwykle o tej porze roku. W Województwie Zachodniopomorskim napływ do bezrobocia przewyższał odpływ, zwiększyła się grupa zasiłkobiorców. Obecnie, tj. w listopadzie 2020 r. sytuacja na rynku pracy w regionie jest gorsza niż rok temu i miesiąc wcześniej.

III.4 Sytuacja rodzin, w tym pełnienie funkcji opiekuńczo - wychowawczej

Dobrze funkcjonująca rodzina, zaspakajająca ważne potrzeby materialne, społeczne i kulturowe swoich członków, jest jedną z centralnych instytucji, które mają ogromny wpływ na jakość życia zarówno jednostek jak i wspólnot.

Niestety, powszechnie znanym i postępującym zjawiskiem świata współczesnego jest kryzys rodziny, obecny również w społeczeństwie lokalnym Gminy Dolice.

W przeprowadzonej diagnozie warunków życia w Gminie Dolice najczęściej wskazywanymi problemami społecznymi rodzin były w kolejności: alkoholizm (66,4 %), problemy wychowawcze rodzin z dziećmi (44,3 %), niezaradność życiowa (44,3 %), zaburzenia relacji między członkami rodzin, brak umiejętności rozwiązywania problemów (33,6 %), narkomania (32,8 %), przemoc w rodzinie (31,1 %), niewydolność materialna rodzin - zadłużenia, brak płynności finansowej (29,5 %), złe warunki mieszkaniowe - brak mieszkań komunalnych i socjalnych (28,7 %), rozpad więzi rodzinnych, samotne wychowywanie dzieci (27 %)

Specyfiką Gminy Dolice położonej w rejonie przygranicznym jest relatywnie duży odsetek osób podejmujących zatrudnienie poza granicami kraju, a co za tym idzie przesunięcie ciężaru wychowywania dzieci na jedno z rodziców.

Obowiązek wspierania rodziny, stwarzania dla niej przyjaznych warunków dotyczy zarówno państwa jak i samorządów regionalnych oraz lokalnych.

System wspierania rodziny obejmuje m.in. zadbanie o ważne zasoby materialne oraz szeroką paletę różnych usług, których celem jest usuwanie wymienionych wyżej problemów albo niwelowanie ich skutków dla rodziny.

Jednym z ważnych punktów jest zapewnienie opieki dzieciom w wieku przedszkolnym. Na terenie Gminy nie ma żadnych form opieki nad dziećmi do lat trzech.

Aktualnie opieka przedszkolna prowadzona jest w następujących formach:

1. Jedno przedszkole: Niepubliczne Przedszkole „Bajkowy Świat” w Dolicach - z opieki w tym przedszkolu może korzystać dwadzieścia pięcioro dzieci. W poprzednich dwóch latach wszystkie miejsca były zajęte, aktualnie - w listopadzie 2020 r. jest grupa dwudziestoosobowa. Przedszkole czynne jest od 6:30 do 16:00. Z opieki mogą korzystać również dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w ofercie przedszkola jest wczesne wspomaganie rozwoju.

W przedszkolu funkcjonuje prywatny gabinet, w ramach którego prowadzona jest terapia integracji sensorycznej oraz trening umiejętności społecznych również dla dzieci spoza przedszkola.

Obiekt nie jest pozbawiony barier architektonicznych.

2. Cztery Zespoły Wychowania Przedszkolnego funkcjonują w ramach działalności szkół podstawowych. Czas, w którym świadczone są usługi przedszkolne nie obejmuje wszystkich dni tygodnia ani pełnego wymiaru czasu w poszczególnych dniach. Wymiar godzin zajęć w każdym z Zespołów jest różny.

Tabela 13: dane o placówkach prowadzonych przez Gminę Dolice w roku szkolnym 2019/2020

	Zespół Wychowania Przedszkolnego w Dolicach	Zespół Wychowania Przedszkolnego w Rzeplinie	Zespół Wychowania Przedszkolnego w Dobropolu	Zespół Wychowania Przedszkolnego w Sądowie
Liczba dzieci	37	25	18	13
Liczba oddziałów	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Dolice w roku szkolnym 2019/2020

Ta forma opieki nie jest adekwatna do potrzeb i oczekiwań społecznych, czego wyraz dali ankietowani mieszkańcy Gminy – niemal połowa wskazała niewystarczającą liczbę placówek wychowania przedszkolnego za jeden z najważniejszych problemów społecznych w obszarze edukacji. Jeszcze więcej, bo 57,4 % ankietowanych wskazało na ważny problem, jakim jest brak placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat trzech.

W ocenie respondentów zbyt krótkie godziny funkcjonowania Zespołów Wychowania Przedszkolnego uniemożliwiają podjęcie zatrudnienia przez opiekunów dzieci tam uczęszczających.

Jak wskazuje wynik badania ankietowego jakość świadczonych usług przedszkolnych jest niższa od oczekiwanej przez społeczność lokalną, a czas pracy tych placówek nie odpowiada potrzebom mieszkańców Gminy.

Wykres 4: Stopień zadowolenia ankietowanych mieszkańców w zakresie dostępności form opieki nad dziećmi poniżej 6 lat.

Źródło: Raport z badania ankietowego „Warunki życia w Gminie Dolice” 2020 r.

Wartym podkreślenia jest fakt, że Zespoły Wychowania Przedszkolnego nie mogą funkcjonować w dotychczasowej formie z uwagi na obowiązujące przepisy prawa⁴.

Koordinowaniem działań w obszarze wspierania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach. Współpracuje w tym zakresie z instytucjami i organizacjami, m. in.:

- z terenu Gminy Dolice: Urząd Gminy, Policja, Szkoły Podstawowe, Pielęgniarka szkolna, Gminne Centrum Kultury, Służba zdrowia, Stowarzyszenia.
- spoza terenu Gminy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia psychologiczno-pedagogiczna, Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Opiekuńczy, Kuratorzy zawodowi i społeczni.

Realizowane w Gminie Dolice formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, określone w ustawie to:

- Konsultacje i poradnictwo, pomoc prawna
- Asystent rodziny
- Terapia i mediacja

Dotychczas nie realizowane były:

- Usługi opiekuńcze i specjalistyczne dla rodzin z dziećmi
- Grupy wsparcia lub grupy samopomocowe

Formy pomocy w opiece i wychowaniu dziecka określone w ustawie to:

- Rodziny wspierające – nie zawierano umów z rodzinami wspierającymi.
- Placówki wsparcia dziennego – od 2019 r. działają dwie placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie opiekuńczej: jedna w Dolicach oraz jedna w Brzezynie. Placówki dysponowały łącznie 30 miejscami. Przeciętna liczba dzieci uczęszczających do placówki wyniosła 21. Prowadzenie tych placówek zostało zlecone organizacji pozarządowej – Towarzystwu Przyjaciół Dzieci.

Asystenci rodziny, podejmując pracę z rodziną, główny akcent kładą na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, skutkującej koniecznością opuszczenia rodziny przez dziecko. Odnotowano następujące problemy dominujące w rodzinach objętych wsparciem:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- nieumiejętność w gospodarowaniu środkami finansowymi,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- bezrobocie i ubóstwo,
- alkoholizm.

Tabela 14: Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba rodzin	25	22	19
zakończona współpraca ze względu na osiągnięty założony cel,	0	4	2
zakończona współpraca ze względu na brak efektów współpracy,	0	1	2
zakończona współpraca ze względu na zmianę metod pracy lub zmianę miejsca zamieszkania	3	3	0
zakończona współpraca ze względu na rezygnację rodziny	1	0	1
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	2	2	0

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach.

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. 2017 r. poz. 1657 z późn. zm.)

Jeżeli chodzi o rodziny i nieletnich sprawy prowadzone przez Kuratora sądowego na terenie Gminy Dolice przedstawiają się następująco:

Tabela 15: Sprawy prowadzone przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Rodzaj spraw	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2019	Stan na 06.11.2020
Nadzory opiekuńcze	13	18	17	19
Nadzory nad nieletnimi	10	9	8	10
Nadzory alkoholowe	0	0	0	0

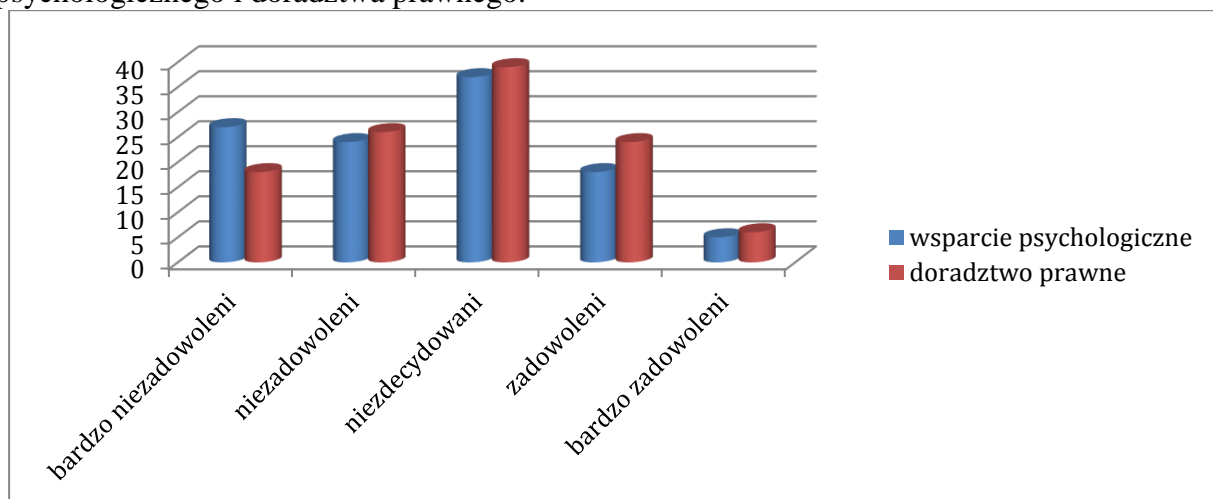
Źródło: Informacja Sądu Rejonowego – I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej

Występuje tendencja zwykła dotycząca ilości rodzin objętych nadzorem Kuratora sądowego.

Od 2018 r. do nadal dostępna jest dla rodzin oferta działań projektowych ”Kurs na rodzinę” który ma na celu wsparcie rodzin w przezwyciężeniu problemów, zakłada pomoc specjalistów stosownie do indywidualnych potrzeb rodzin, m. in. szkoła dla rodziców, indywidualne spotkania z psychologiem, Turnusy Aktywizujących dla Rodzin (TAR) w formie rodzinnych warsztatów wyjazdowych.

Mimo, że w Gminie Dolice od kilku lat funkcjonuje nieodpłatna pomoc prawna, są realizowane porady psychologiczne i zatrudnieni psychologowie w szkołach nadal duży odsetek mieszkańców Gminy wyraża niezadowolenie z dostępności do poradnictwa prawnego i psychologicznego. Przypuszczalną przyczyną takiej opinii jest zbyt mała ilość godzin psychologa w szkołach i utrudniony dojazd do Dolic, gdzie świadczone jest poradnictwo.

Wykres 5: Stopień zadowolenia ankietowanych mieszkańców w zakresie dostępu do wsparcia psychologicznego i doradztwa prawnego.

Źródło: Raport z badania ankietowego „Warunki życia w Gminie Dolice” 2020 r.

Istotnym obszarem związanym z funkcjonowaniem rodzin jest organizacja czasu dzieci. Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań. Wśród ulubionych sposobów spędzania czasu wolnego młodzieży – wg COBOS - dominują spotkania z przyjaciółmi i znajomymi (86%). Popularną aktywnością towarzyską są też wyjścia do dyskotek i klubów (19%), jednak miłośników tego

typu rozrywki po raz kolejny ubyło. Blisko jedna trzecia badanych (31%) najchętniej przeznaczają wolny czas na uprawianie sportu, które jest minimalnie mniej popularne niż dwa lata temu. Po jednej czwartej uczniów lubi spędzać czas grając w gry komputerowe (25%) lub surfując w Internecie (25%), a jedna dziesiąta (10%) – na udzielaniu się w serwisach społecznościowych. Podobnie jak przed dwoma laty odsetki uczniów preferują spędzać wolny czas z książką (17%) lub przed telewizorem (18%). Około jednej ósmej (13%) poświęca czas na aktywności artystyczne, a nieco mniej (9%) chodzi na koncerty. „Nicnierobienie” – spanie, leżenie, odpoczywanie – stanowi preferowaną formę spędzania czasu wolnego niemal jednej trzeciej młodzieży (29%), a jej popularność utrzymuje się od dwóch lat na wyższym niż wcześniej poziomie.⁵

W ramach badania zagrożeń społecznych na terenie Gminy Dolice zapytano ankietowanych uczniów czy mają obowiązki w domu. Zdecydowana większość młodzieży udzieliła odpowiedzi twierdzącej (SP 4-6 – 88%; SP 7-8 – 89%), a jako przykłady podawali sprzątanie swojego pokoju lub pewnych części domu i mieszkania, wynoszenie śmieci oraz opiekę nad zwierzętami. Posiadanie obowiązków przez dziecko niewątpliwie korzystnie wpływa na jego rozwój, poprzez naukę odpowiedzialności, systematyczności, a także przygotowanie do dorosłego życia.

Zauważalna część ankietowanej młodzieży, w szczególności młodsi uczniowie, nie ma pomysłu na spędzanie czasu wolnego (SP 4-6 – 50%; SP 7-8 – 48%).

W pytaniu czy uczniowie mają pasję 54% SP 4-6 oraz 57% SP 7-8 udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Uczniowie w obu grupach wiekowych w tym pytaniu wskazywali na aktywności: m.in. piłkę nożną, taniec, jazda na rowerze czy hulajnodze, treningi, pływanie oraz aktywności artystyczne typu śpiew i rysowanie.

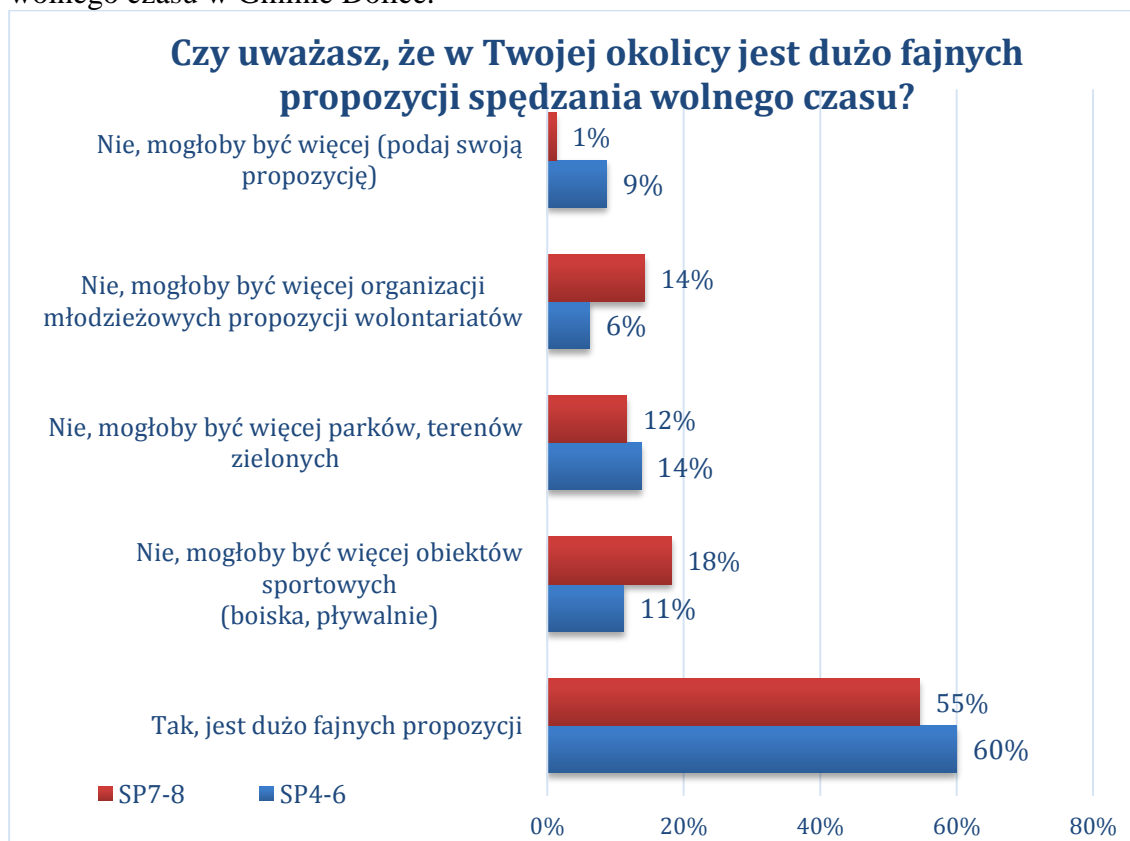
W subiektywnej ocenie uczniów instytucjami, które pomagają zagospodarować czas w ich miejscu zamieszkania jest przede wszystkim szkoła (SP 4-6 – 55%; SP 7-8 – 45%) oraz klub sportowy (SP 7-8 – 16%). Uczniowie uważają również, że w okolicy jest wiele propozycji spędzania wolnego czasu, jednakże mogłoby pojawić się więcej obiektów sportowych (SP 4-6 – 11%; SP 7-8 – 18%)

---

⁵ Centrum Badania Opinii Społecznej, Komunikat z badań: Młodzież 2018, Warszawa 2019 (dostęp: 5.10.2020 r.)

Wykres 6: Subiektywna ocena ankietowanych uczniów w zakresie propozycji spędzania wolnego czasu w Gminie Dolice.

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacery i rozmowy pozwalają nie tylko na wspaniałe spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane.

Młodszy uczniowie najczęściej czasu spędzają z rodziną (SP 4-6: 29%) lub ze znajomymi z klasy (SP 4-6 – 33%). Starsi uczniowie (SP 7-8) z kolei najczęściej wolnego czasu spędzają sami (25%) lub ze znajomymi z klasy (26%) oraz znajomymi spoza szkoły (29%). W tym czasie młodszy uczniowie odpowiadali, że grają gry i chodzą na plac zabaw, starsi natomiast najczęściej jeżdżą na rowerach oraz grają w piłkę. Jako formę spędzania czasu niejednokrotnie młodzież wskazywała gry planszowe oraz gotowanie. Inne odpowiedzi dotyczyły oglądania telewizji, filmów.

Jako samotne formy spędzania czasu młodzież replikowała słuchanie muzyki, granie na komputerze czytanie książek oraz odrabianie zadań domowych.

Wykres 7: Sposób spędzania wolnego czasu deklarowany przez uczniów.

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

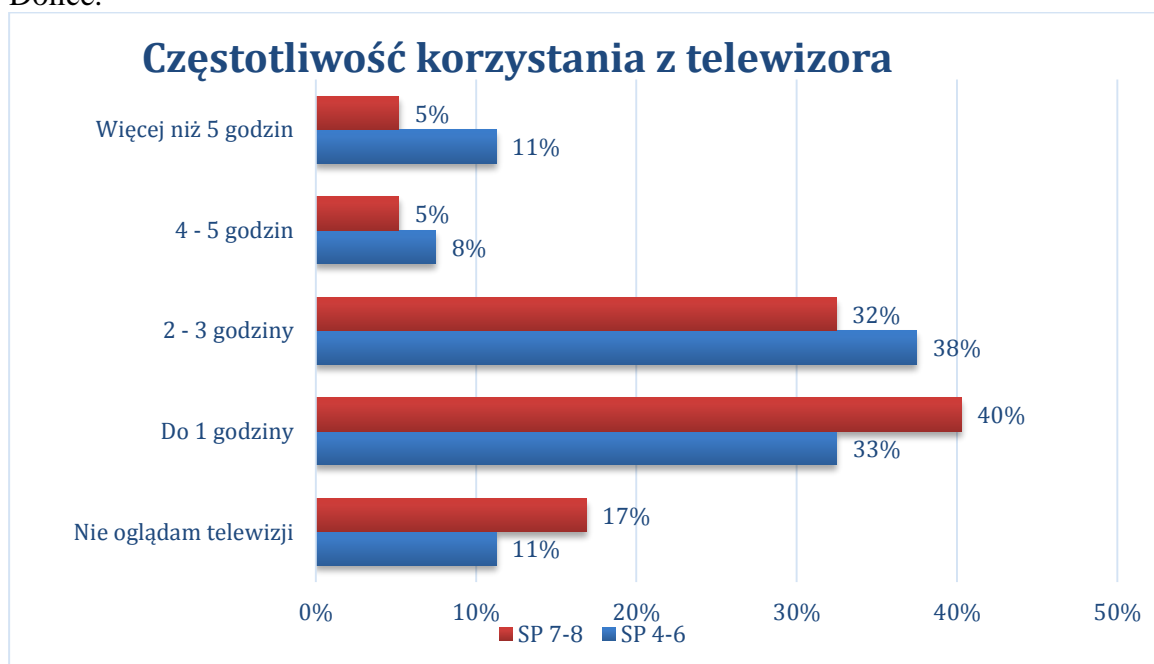
Ankietowani uczniowie na pytanie czy według nich rodzice wiedzą, co ich dzieci robią w czasie wolnym w zdecydowanej większości deklaruje, że rodzice zawsze lub zwykle mają taką wiedzę.

We fragmencie opracowania „Telewizja a poziom agresji” przede wszystkim podano liczne przykłady programów telewizyjnych, skutkujące wzrostem poziomu niepokoju, a nawet agresji wśród dzieci i młodzieży. Wynika to stąd, że korzystając z nieskrępowanego dostępu do wielu kanałów, najmłodszy telewidz napotyka na duże trudności z odnalezieniem audycji o miłości, przyjaźni czy bezinteresowności. Z drugiej strony, z łatwością odnajduje programy ukazujące konflikty, bójkę, prostytutkę, rozwody, zdrady, molestowanie seksualne, gwałty, zabójstwa, szantaż itp. Przemoc i agresja są na porządku dziennym i to nie tylko w filmach skierowanych do dorosłych, ale co zaskakujące – również do dzieci. Zwrócono uwagę także na złudny obraz piękna, lansowany przez telewizję. Młodzi telewidzowie za wszelką cenę często starają się upodobnić do postaci „ze szklanego ekranu”, co często wiąże się z konsumpcyjnym stylem życia.⁶

Zapytano ankietowanych uczniów Gminy Dolice, ile czasu spędzają przed telewizorem. Uczniowie deklarowali najczęściej poniżej 1 godziny (SP 4-6 – 33%; SP 7-8 – 40%) oraz 2-3 godziny dziennie (SP 4-6 – 38%; SP 7-8 – 32%) lub w ogóle (SP 4-6 – 11%; SP 7-8 – 17%).

⁶ Rola telewizji w kształtowaniu zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży. Cz. III. Zachowania antyzdrowotne, Hygeia Public Health 2011, źródło: <http://www.h-ph.pl/pdf/hyg-2011/hyg-2011-2-235.pdf> (dostęp: 6.10.2020)

Wykres 8: Ilość czasu spędzonego przed telewizorem wg ankietowanych uczniów Gminy Dolice.

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

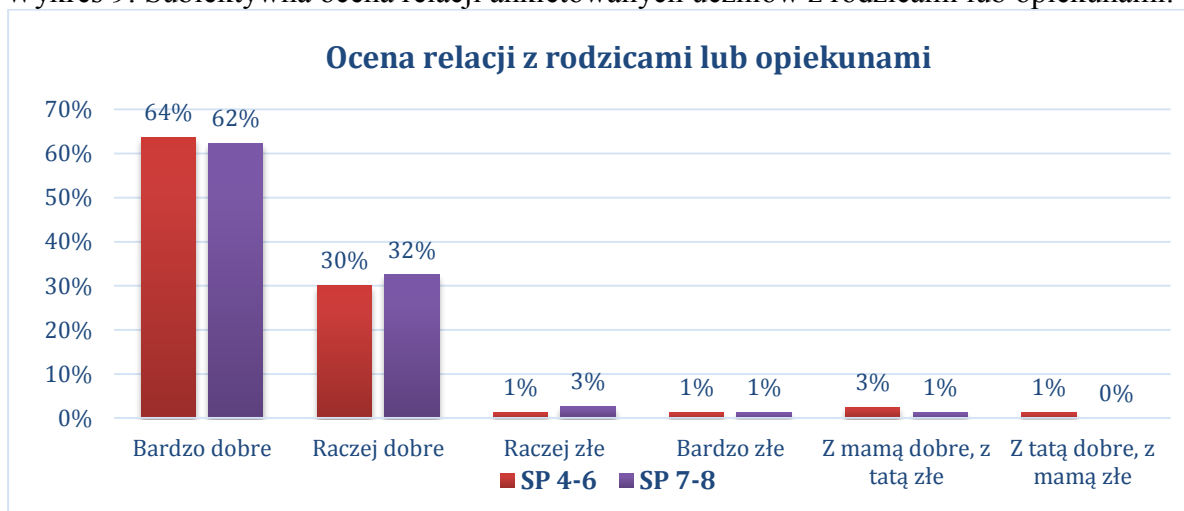
Zapytano uczniów, również o to jakie programy najczęściej oglądają. Najbardziej popularnymi programami w telewizji są filmy i seriale (SP 4-6 – 44%; SP 7-8 – 60%).

Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią mogą dla nich oparcie i źródło wiedzy. Uczniowie gminy Dolice deklarują w większości bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami: SP 4-6: łącznie 94%; SP 7-8: łącznie 94%.

Należy zauważyć, że rozkład wyników, wbrew oczekiwaniom, wraz z wiekiem nie ulega znacznym zmianom – najstarsi uczniowie oceniają związki z rodzicami lub opiekunami, podobnie jak uczniowie młodszy, jako mocne i zażyłe.

Dobre relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

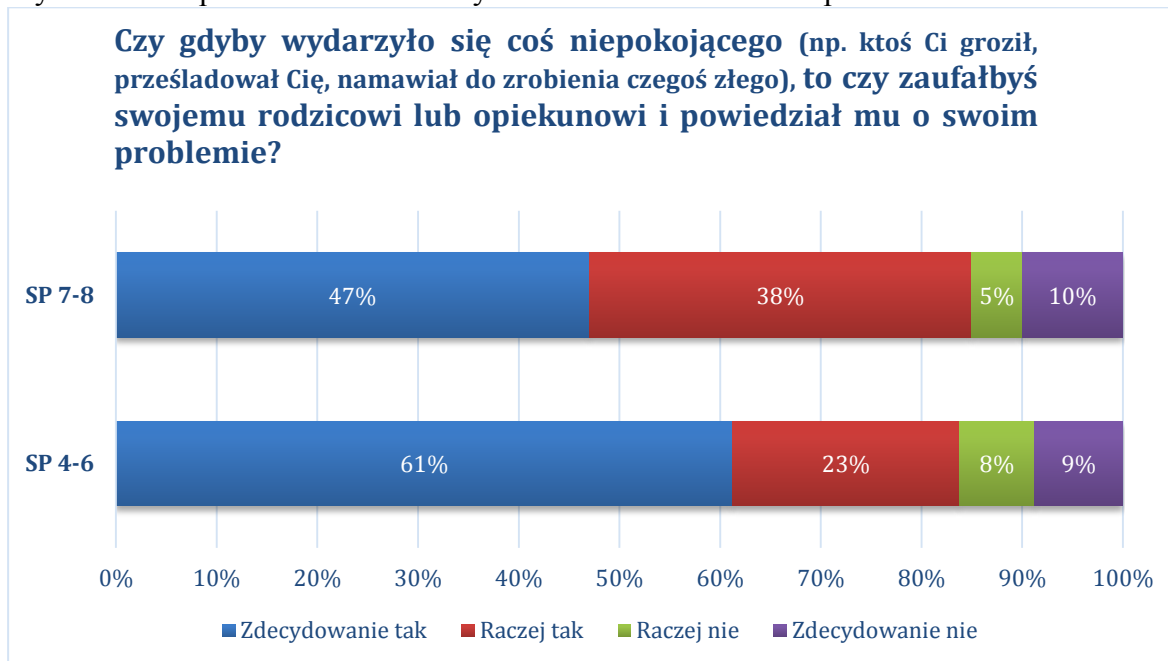
Wykres 9: Subiektywna ocena relacji ankietowanych uczniów z rodzicami lub opiekunami.

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

Równie obiecujące są wyniki dotyczące poziomu zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. Łącznie 84% uczniów klas młodszych szkoły podstawowej i 85% uczniów klas starszych szkoły podstawowej chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami z rodzicami.

Wykres 10: Odpowiedzi ankietowanych uczniów w zakresie stopnia zaufania do rodziców.

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

Podsumowując powyższe, zwłaszcza wyniki odpowiedzi uczniów można zaryzykować stwierdzenie, że kondycja rodzin w Gminie Dolice jest w miarę dobra, odsetek korzystających ze wsparcia raczej niewielki, bo około 20 rodzin w roku pracujących z asystentem rodziny. Celem wsparcia rodzin dobrze funkcjonujących należałoby rozwijać ofertę konstruktywnego spędzania czasu wolnego i rozwijania pasji dzieci i młodzieży. Niemniej jednak liczne problemy rodzin wymienianych przez respondentów wymagają działań zaradczych.

Na pierwszym miejscu jest wymieniany alkoholizm jako główna przyczyna dysfunkcji rodzin.

Niewątpliwie istotnym punktem wymagającym zmiany jest niedostateczna opieka przedszkolna.

III.5 Niepełnosprawność

Według Światowej Organizacji Zdrowia osoba niepełnosprawna to taka, która nie może samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznej lub psychicznej.

Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z dnia 25 października 2012 r., poz. 1169) przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 roku, podpisana przez rząd Polski 20.03.2007 r., i ratyfikowana przez Polskę 06.09.2012 r. uznaje, że niepełnosprawność jest pojęciem ewoluującym i że niepełnosprawność wynika z interakcji między osobami z dysfunkcjami, a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowymi, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi osobami.

Powyższe definicje wskazują, że działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny obejmować zarówno odpowiednią pomoc medyczną i opiekuńczą, jak również wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania ich dyskryminacji, aktywnego udziału w procesie podejmowania decyzji w zakresie polityki i programów, w tym dotyczących ich bezpośrednio, wyrównywania ich szans życiowych i warunków do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Diagnoza problemu niepełnosprawności w Gminie Dolice jest utrudniona z uwagi na brak źródeł danych w tym zakresie. Orzekanie o niepełnosprawności mieszkańców Gminy Dolice odbywa się w Powiatowym Zespole d.s. Orzekania o Niepełnosprawności, w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, odrębnie ustalana jest niepełnosprawność dla „służb mindurowych”. Instytucje te nie prowadzą statystyk z podziałem na gminy, z uwzględnieniem okresu na jaki zostało wydane orzeczenie o niepełnosprawności. Ponadto część osób spełniających kryteria niepełnosprawności nie ma orzeczenia w tej sprawie.

Ostatnio na terenie Gminy Dolice wykonano badanie w roku 2008, wówczas zamieszkiwało 640 osób z niepełnosprawnościami. Liczba osób niepełnosprawnych będzie zaktualizowana po opublikowaniu wyników planowanego narodowego spisu powszechnego.

Statystyki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach wskazują, że wśród korzystających z pomocy społecznej problem niepełnosprawności kształtował się następująco:

Tabela 16: Pomoc społeczna udzielona rodzinom z problemem niepełnosprawności w latach 2017-2019

	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Rodziny z problemem niepełnosprawności	141	124	112	377	307	265
Wszystkie rodziny korzystające z pomocy społecznej	268	248	251	794	739	700

Źródło: Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach

Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z dnia 25 października 2012 r., poz. 1169) zwraca uwagę na fakt, że większość osób niepełnosprawnych żyje w warunkach

ubóstwa i uznaje w związku z tym pilną potrzebę zajęcia się problemem negatywnego wpływu ubóstwa na osoby niepełnosprawne.

Wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej, rodziny z problemem niepełnosprawności stanowią znaczący odsetek.

Tabela 17: Świadczenia rodzinne związane z niepełnosprawnością w latach 2017-2019

	Liczba osób uprawnionych		
	2017	2018	2019
Zasiłek pielęgnacyjny	324	323	289
Świadczenia opiekuńcze z tytułu opieki nad dorosłym niepełnosprawnym członkiem rodziny (tj.: świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna i specjalny zasiłek opiekuńczy)	62	54	52
Świadczenie pielęgnacyjne z uwagi na opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem do 18 r. ż.	18	20	19

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach.

Oferta pomocy osobom niepełnosprawnym w Gminie Dolice nie zabezpiecza potrzeb tej grupy mieszkańców - zarówno dzieci, jak i osób dorosłych. Nie ma przedszkola integracyjnego, ani placówki dla uczniów z orzeczeniem do kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną. Obecnie - w 2020 r. do szkół specjalnych jest dowożonych jest pięcioro uczniów. Brakuje placówki, w której dorosłe osoby niepełnosprawne mogłyby rozwijać swoją aktywność i włączać się w życie społeczne.

Powyższe fakty znajdują odzwierciedlenie w wynikach ankiety: 17,3 % respondentów jest bardzo niezadowolonych z oferty wsparcia osób niepełnosprawnych w Gminie Dolice, 29,1% uczestników ankiety wyraziło niezadowolenie, niezdecydowani to 34,5 %, wśród zadowolonych jest 12,7 % ankietowanych i tylko 6,4 % to respondenci bardzo zadowoleni.

III.6 Seniorzy

Wyniki Prognozy ludności na lata 2014–2050 wskazują na pogłębianie się procesu starzenia społeczeństwa. Mimo przewidywanego spadku liczby ludności o 4,5 mln do 2050 r. spodziewany jest systematyczny wzrost liczby ludności w wieku 60 lat lub więcej. Populacja osób w tym wieku wzrośnie w końcu horyzontu prognozy do 13,7 miliona i będzie stanowiła ponad 40% ogółu ludności (z tego w miastach będzie stanowiła 42%, a na wsi 38%). W 2050 r. wśród ludności miast osoby w wieku 60 lat lub więcej będą stanowiły aż 42%, zaś wśród mieszkańców wsi 38%.⁷

Zmiana struktury wiekowej powoduje konieczność dostosowania oferty usług społecznych do potrzeb tej grupy wiekowej, wsparcie niesamodzielnych osób starszych oraz ich opiekunów należy do jednego z najważniejszych wyzwań stojących przed polityką społeczną. Ważne są działania profilaktyczne, aktywizujące osoby starsze, działania podtrzymujące sprawność psychofizyczną oraz rozszerzenie oferty usług wspierających i opiekuńczych.

Badanie ankietowe wskazuje na podobną ilość respondentów wyrażających zadowolenie z działań wspierających osoby starsze, jest to 25,1 % badanych, w tym 6,3 % jest bardzo zadowolonych, w grupie niezdecydowanych znalazło się 37,5 %, ponad jedna trzecia ankietowanych mieszkańców Gminy wyraziła niezadowolenie z polityki senioralnej.

⁷ GUS, Prognoza ludności na lata 2014–2050, Warszawa 2014 r.

Z kolei na pytanie jakie problemy społeczne osób starszych na terenie Gminy Dolice uważa Pani/Pan za najważniejsze najwięcej, tj. 55,7 % ankietowanych wskazało na niewystarczające środki finansowe, na drugim miejscu samotność (54,1 %), dalej ograniczony dostęp do długoterminowej opieki medycznej (51,6 %) a także ograniczony dostęp do usług opiekuńczych 42,6 %

W pytaniu ankietowym dotyczącym grup narażonych na wykluczenie społeczne najczęściej wskazywano właśnie osoby starsze i samotne (52,5 % respondentów)

Seniorzy Gminy Dolice dość licznie i chętnie uczestniczą w zorganizowanych formach aktywności. W 2019 r. funkcjonowały grupy seniorów: Klub Seniora Złota Jesień, Zespół biesiadno – ludowy Kalina, Klub kawowy, Aktywne Babki z Dolic, Koło Gospodyń Wiejskich w Dobropolu i Koło Gospodyń Wiejskich w Przewłokach.

W 2019 r. grupa 30 seniorów z gminy Dolice wzięła udział w Spartakiadzie w niemieckim Vogelsang-Warsin. Celem przedsięwzięcia była promocja aktywnego stylu życia osób starszych.

W Gminie Dolice funkcjonują trzy formy wsparcia osób, które nie radzą sobie z codziennym funkcjonowaniem:

- Specjalny zasiłek opiekuńczy i Zasiłek dla opiekuna – są to świadczenia pieniężne wypłacane osobom zobowiązanym do alimentacji, które rezygnują lub nie podejmują pracy z uwagi na konieczność sprawowania opieki nad dorosłym, niepełnosprawnym członkiem rodziny, w tej grupie większość stanowią osoby w podeszłym wieku.
- usługi opiekuńcze świadczone w mieszkaniu chronionym – funkcjonuje jedno mieszkanie z trzema miejscami dla kobiet, usługi opiekuńcze świadczone są przez 7 dni w tygodniu.
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania – są przeznaczone dla osób samotnych, którym rodzina nie jest w stanie zapewnić pomocy w codziennym funkcjonowaniu.
- pobyt w domu pomocy społecznej – z tej formy pomocy korzystają osoby, które wymagają całodobowej opieki, a rodzina ani Gmina nie jest w stanie jej zapewnić.

Ponadto część osób starszych korzysta z pomocy sąsiedzkiej osób zaprzyjaźnionych, a także usług opiekuńczych świadczonych prywatnie, w ramach działalności gospodarczej.

Rozwiązaniem ostatecznym, całkowicie zmieniającym życie osoby starszej, a jednocześnie bardzo drogim, jest umieszczenie osoby starszej w placówce całodobowej.

Tabela 18: Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej oraz koszty odpłatności ponoszone przez Gminę Dolice w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba osób przebywających w DPS	12	11	13
Odpłatność gminy za pobyt osób w DPS w zł.	249 231	328 143	379 688

Źródło: Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach.

Jak wynika z powyższych danych seniorzy stanowią coraz bardziej znaczącą grupę społeczną, słusznym kierunkiem będzie skuteczny system aktywizacji seniorów i wspierania ich w środowisku zamieszkania.

III.7 Ochrona zdrowia

Opiekę zdrowotną na terenie Dolic zapewniają 3 zakłady opieki zdrowotnej, do których należą: „Przychodnia Na Zdrowie Sp. z o.o”, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Salus” świadczący usługi pielęgniarskie oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medycyny Szkolnej zajmujący się głównie opieką i profilaktyką zdrowotną wśród uczniów szkół. Dodatkowo do dyspozycji mieszkańców jest 1 gabinet stomatologiczny, z dwiema prywatnymi praktykami stomatologicznymi, w tym jedna ze świadczeniami w ramach NFZ oraz 2 Punkty apteczne.

Niewątpliwym atutem jest nowy budynek przychodni w Dolicach - nowoczesny, przestronny, bez barier architektonicznych, stanowi potencjał do podnoszenia jakości usług. W obiekcie realizowane są usługi lekarza POZ wraz z personelem pomocniczym świadczącym usługi badań kontrolnych, szczepień. Ponadto z obiektu korzystają pielęgniarki środowiskowe i terapeuta/rehabilitant. Doraźnie (z częstotliwością raz w miesiącu) w przychodni wykonywane jest badanie słuchu, badania USG narządów mięszszowych i naczyń przepływowowych.

Analiza danych z 2020 r., którymi dysponuje „Przychodnia Na Zdrowie Sp. z o.o” wskazuje, że ok. 3000 mieszkańców Gminy Dolice korzysta z usług lekarza POZ, co stanowi blisko 40 % mieszkańców całej gminy. Pozostali mieszkańcy korzystają z usług innych zakładów zdrowotnych poza terenem Gminy Dolice. Wg informacji przychodni migracja pacjentów utrzymuje się na stałym poziomie. Pacjentami przychodni są najczęściej osoby w wieku 40-65 lat (1/3 populacji pacjentów) i w wieku 20-39 lat (lekko poniżej 1/3 pacjentów) Nasilenie pacjentów na jednego lekarza, wg oceny Przychodni Na zdrowie jest wystarczające i zgodne z zaleceniami NFZ.

Przychodnia czynna jest w dni powszednie w godz. 8:00 – 18:00 w dni robocze, natomiast w godzinach nocnych i w dni świąteczne opieka zdrowotna jest realizowana w ramach Nocnej opieki zdrowotnej w miejscowościach Stargard, Choszczno, Pyrzyce.

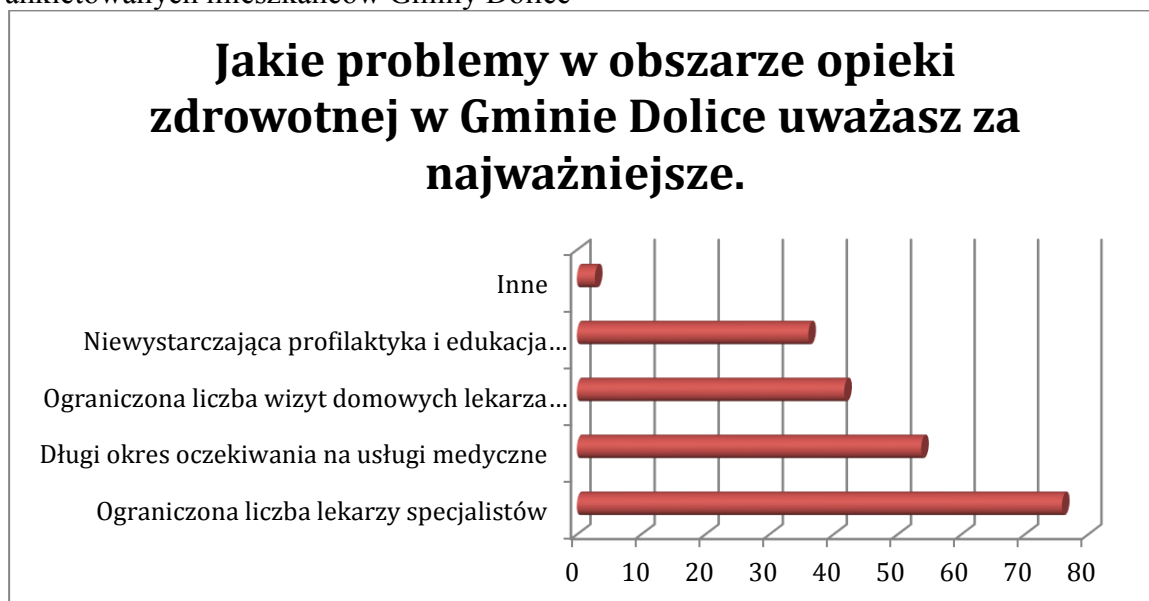
Jeżeli chodzi o lekarzy specjalistów i specjalistyczne badania, są one dostępne poza Gminą Dolice.

Organizacja i zapewnienie opieki zdrowotnej aktualnie jest niezwykle ważne i szeroko komentowane. Stosowane ograniczenia w dostępie do usług opieki zdrowotnej, zmiana formy badania pacjentów poprzez tzw. teleporady, budzą obawy i niezadowolenie, dali temu wyraz respondenci. Obszar dostępu do opieki zdrowotnej podczas badania ankietowego przeprowadzonego w listopadzie 2020 r. charakteryzował się przewagą niezadowolonych mieszkańców, tj. 28,7 % bardzo niezadowolonych było również 28,7 % grupa 13,9 % określiła się jako niezdecydowani, natomiast zadowolenie wyraziło łącznie 28,7% ankietowanych.

Zapytani o to jakie problemy społeczne Gminy Dolice w obszarze opieki zdrowotnej uważają za najważniejsze. Odpowiedzi przedstawia poniższy wykres, wśród innych wymieniono: brak połączenia autobusowego do Dolic, ograniczony dostęp do lekarza, uwagi pod adresem rejestracji.

Wykres 11: Najważniejsze problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej w opinii ankietowanych mieszkańców Gminy Dolice

Źródło: Raport z badania ankietowego „Warunki życia w Gminie Dolice” 2020 r.

Ochrona zdrowia jako podstawowa potrzeba społeczna nie jest zaspokojona w wystarczającym stopniu i rekomendowane jest podjęcie działań w tym zakresie.

Niemal 60 % ankietowanych mieszkańców Gminy uznało za bardzo ważne zwiększenie dostępu do lekarzy i rehabilitantów.

Wg lekarzy Przychodni Na Zdrowie należałoby zaplanować działania z zakresu promowania zdrowego trybu życia, w tym szczególnie wśród dzieci i młodzieży. Działania powinny być zakrojone na szeroką skalę i prowadzone przez specjalistów z dziedziny żywienia, diabetologii, rehabilitacji.

III.8 Sytuacja mieszkaniowa

Z danych GUS wynika, że sytuacja mieszkaniowa Gminy Dolice jest zbliżona do sytuacji innych gmin wiejskich. Ilość mieszkań w Gminie kształtuje się na poziomie 2 325 i nie zmienia się zasadniczo na przestrzeni ostatnich lat, w latach 2014 do 2019 nastąpił wzrost o 25 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę w 2014 r. wynosiła 19,7 m², natomiast w 2019 r. 20,5 m². Na 1000 mieszkańców w 2014 r. przypadało średnio 285,4 mieszkań, natomiast w 2019 r. 298 mieszkań. Przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie w 2019 r. wynosiła 3,36 i zmalała w stosunku do roku 2017 o 0,07 osoby.

Okolo 97 % budynków mieszkalnych jest podłączonych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Z sieci gazowej korzysta okolo 3600 mieszkańców Gminy Dolice, z tego 807 gospodarstw domowych w 2019 r. ogrzewała gazem mieszkanie, ich liczba wzrosła w stosunku do roku 2017 o 57 gospodarstw.

Podczas badania ankietowego w listopadzie 2020 r. na pytanie o stopień zadowolenia z infrastruktury, tj. : dostępności sieci wodnej, kanalizacyjnej, gazowej, stanu dróg w Gminie Dolice 7,9 % ankietowanych było bardzo zadowolonych, 48,2 % zadowolonych a 14 % niezdecydowanych, pozostali wyrazili niezadowolenie. Na pytanie o sytuację mieszkaniową połowa ankietowanych wyraziła zadowolenie, 19,8 % było niezdecydowanych, natomiast 30,6 % było niezadowolonych.

Gmina Dolice obecnie – w 2020 r. posiada 46 lokali mieszkalnych komunalnych. Lokali socjalnych nie ma. Zgodnie z Uchwałą Rady Gminy 1 lokal w miejscowości Rzeplino jest przeznaczony na wypadek sytuacji kryzysowej.

Tabela 19: Liczba lokali mieszkalnych, będących w posiadaniu Gminy Dolice.

Rok	2017	2018	2019
Liczba lokali	67	65	58

Zródło: Dane Urzędu Gminy Dolice

Podejmowane przez samorząd próby zaplanowania lokalizacji mieszkań socjalnych spotykały się ze sprzeciwem mieszkańców.

Zgodnie z Wieloletnim programem gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Dolice na lata 2015 – 2020 każdego roku były prowadzone remonty lokali.

W 2018 r. wykonano naprawy wewnątrz mieszkań na łączną kwotę 15 179 zł.⁸, natomiast w 2019 r. wykonano prace remontowe oraz wymianę dachu na łączną kwotę 75 934 zł.⁹ (dane z Raportu o stanie Gminy Dolice)

Pozytywnym aspektem jest fakt, że przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie w ostatnich latach zmalała, jednak nadal istnieją duże niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe. Brakuje w szczególności niedrogich mieszkań na wynajem. Sytuacja mieszkaniowa ma bezpośredni wpływ na sytuację społeczną i demograficzną, a także mobilność zawodową mieszkańców. Może mieć również wpływ na odsuwanie w czasie decyzji ludzi młodych o założeniu rodziny czy posiadaniu dzieci.

III.9 Uzależnienia

Uzależnienie to choroba, która utrudnia prawidłowe funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne. Osoba uzależniona najczęściej nie zdaje sobie sprawy ze swojego nałogu, który przynosi wiele szkód, zarówno dla niej samej jak również dla jej otoczenia. Uzależnienia dzieli się na fizjologiczne: alkoholizm, narkomania, lekomania, nikotynizm oraz uzależnienia psychiczne: hazard, pracoholizm, seksoholizm, zaburzenia odżywiania, uzależnienie od telefonu komórkowego, uzależnienie od zakupów, uzależnienie od gier komputerowych czy adrenaliny. Ostatnią grupą są uzależnienia społeczne, które wynikają z przywiązania do pewnej grupy społecznej.

W obecnych czasach coraz częściej można spotkać się ze zjawiskiem uzależnienia od Internetu, zwanego też siecioholizmem i uzależnienia od mediów społecznościowych. Niebezpieczeństwo stanowią również dopalacze, używane głównie przez ludzi młodych.

Uzależnienia najczęściej mają podłoże psychologiczne i to właśnie ich przyczynę należy odnaleźć i wyeliminować, aby w ogóle móc zacząć walkę z uzależnieniem. Najlepszą formą leczenia jest psychoterapia - grupowa lub indywidualna - albo przebywanie w zamkniętym ośrodku leczenia uzależnień.

Skalę zagrożenia w zakresie uzależnień w Gminie Dolice obrazują wyniki “Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych”, przeprowadzonej w drugim kwartale 2020 r. przez firmę

⁸ Raport o stanie Gminy Dolice za rok 2018 Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Dolice

⁹Raport o stanie Gminy Dolice za rok 2019. Tamże

zewnątrzną oraz sprawozdawczość Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Raport z diagnozy obejmuje podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk. Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w gminie Dolice wśród trzech grup reprezentujących wybrane lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy;
- b) dzieci i młodzież szkolna;
- c) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców gminy Dolice na temat alkoholu. Aż 44% osób swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało na wiek między 13. a 15. r.ż. Kolejna, najwyższa wartość odnosi się do osób deklarujących, że nigdy nie próbowały alkoholu – 19%. W wieku między 16. a 18. rokiem życia po raz pierwszy spróbowało alkoholu 17% badanych, a tylko 2% po uzyskaniu pełnoletności.

Wykres 12: Częstotliwość spożywania alkoholu wśród mieszkańców gminy Dolice

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

Abstynencję deklaruje 26% respondentów. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol kilka razy w roku (39%) oraz kilka razy w miesiącu (17%), niewiele, bo 7% mieszkańców deklaruje picie alkoholu raz w tygodniu, a 5% kilka razy w tygodniu. Grupa 7% mieszkańców przyznaje się do codziennego spożywania alkoholu.

W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy gminy Dolice odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o średnim poziomie ryzyka.

Według Światowej Organizacji Zdrowia jeden punkt sprzedaży alkoholu powinien przypadać na 1-1,5 tys. mieszkańców, tymczasem na jeden sklep z alkoholem w województwie zachodniopomorskim w 2019 r. przypadało 214 osób (wg danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych). Średnia województw to 297 osób na jeden punkt. Na jeden punkt sprzedaży alkoholu w gminie Dolice w 2019 r. przypadało 332 mieszkańców.

Aż 71% diagnozowanych mieszkańców gminy Dolice uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol. Jednocześnie 18%

respondentów deklaruje, że na terenie jest ich za dużo. Łącznie 61% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. Podobnie statystyki wyglądają wśród sprzedawców alkoholu - 63% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 37% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

Teoretycznie problem sprzedaży alkoholu nieletnim w Gminie Dolice nie jest znaczący. Aż 92% ankietowanych sprzedawców przychyliła się do stwierdzenia, że zakup ten nie jest łatwy, tylko 8% sprzedawców zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu. Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Dolice deklarują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (42%). Pozostałe wartości odnoszą się do prób zakupu alkoholu kilka razy w roku (25%). W opinii 8% respondentów taka sytuacja się nie zdarza.

Opinia sprzedawców alkoholu koreluje z odpowiedziami ankietowanych uczniów. 55% uczniów klas SP 4-6 oraz 31% uczniów klas SP 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 lat. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Z kolei łącznie 32% najstarszych uczniów wskazuje, że jest przeciwnie, co oznacza, że mogą oni lub ich rówieśnicy być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

Według badań opartych na Europejskim Programie Badań Ankietowych w Szkołach ESPAD z 2019 r. „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną”¹⁰, napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodziej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy wiekowej.

Na tym tle skala zjawiska w środowisku lokalnym wygląda nieco lepiej. W ramach diagnozy przepytano 157 grupę uczniów szkół z terenu gminy Dolice. Z raportu wynika, że inicjację alkoholową ma za sobą 18% badanych uczniów klas SP 4-6; 27% uczniów klas SP 7-8. Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów szkoły podstawowej, jest towarzystwo rodziny (SP 4-6 - 11%; SP 7-8 - 12%) oraz spotkanie ze znajomymi (łącznie: SP 7-8 - 9%). Zdecydowana większość uczniów deklaruje jednak, że to pytanie ich nie dotyczy (SP 4-6 – 92%, SP 7-8 – 76%).

---

¹⁰ Sierostawski J., Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r.; KBPN, PARPA; Warszawa 2020.

Wykres 13: Inicjacja alkoholowa uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Dolice.

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

Oprócz okoliczności inicjacji badano również to, jak często młodzi ludzie sięgają alkoholu. Aż 83% uczniów klas SP 4-6 oraz 73% klas SP 7-8 zadeklarowało, że pytanie ich nie dotyczy. Wśród uczniów szkół podstawowych drugą najczęściej pojawiającą się odpowiedzią była ta, oznaczająca przyznanie się do spożycia alkoholu raz w życiu (SP 4-6 - 13%, SP 7-8 - 25%).

Tabela 20: Korzystający z pomocy społecznej ze zdiagnozowanym problemem alkoholowym

	2017	2018	2019
Liczba rodzin	32	24	13
Liczba osób w rodzinie	85	75	43
Liczba wszystkich mieszkańców Gminy Dolice	7 817	7 705	7 642
Odsetek mieszkańców z problemem alkoholowym korzystających z pomocy społecznej	1,09	0,97	0,56

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach

Tabela 21: Osoby objęte postępowaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	2017	2018	2019
Liczba wniosków o wszczęcie postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu	51	20	54
Liczba osób nadużywających alkoholu zaproszonych na rozmowy motywujące	98	34	69
Liczba skierowań na dobrowolne leczenie odwykowe	21	10	6
Liczba osób, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	1	1

Źródło: dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dolicach

W przypadku substancji psychoaktywnych 36% dorosłych respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. 41% badanych

twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się marihuana i haszysz, amfetamina i leki. 29% badanych twierdzi, że w ich otoczeniu nie ma osób przyjmujących substancje odurzające, a 25% nie wie jakie substancje przyjmują osoby zażywające środki psychoaktywne. Aż 21% respondentów wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Ankietowani uczniowie młodszych klas (SP 4-6) jednogłośnie odpowiedzieli, że nigdy nie próbowali narkotyków ani dopalaczy. W przypadku uczniów starszych klas (SP 7-8) wynosi 1%. Zdecydowana większość uczniów nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze (SP 4-6 - 97%; SP 7-8 – 93%), aczkolwiek 7% starszych uczniów sugeruje, że posiada tę wiedzę.

O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich.

Z badań Centrum Badania Opinii Społecznych wynika, że co trzeci Polak w wieku 15+ grał w gry na pieniądze (34,2%). Polacy najczęściej grają w gry liczbowe Totalizatora Sportowego (26,8%), a w dalszej kolejności w zdrajki (13,3%), loterie/konkursy SMS-owe (7,4%) oraz na automatach do gier z tzw. niskimi wygranymi (4,5%). Wśród Polaków w wieku 15 lat i więcej 7,1% osób gra w jakąś grę na pieniądze co najmniej dwa razy w tygodniu. Symptomy zagrożenia uzależnieniem od hazardu występują u 5,3% ogółu Polaków w wieku 15+, a 0,7% osób w tej grupie wiekowej zdradza pewne symptomy problemu z hazardem. Wśród grających w gry na pieniądze realny problem z hazardem może mieć 2,2% graczy¹¹.

W subiektywnej ocenie łącznie 80% przebadanych mieszkańców gminy Dolice zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość rzadkie. Jedynie 8 % respondentów uważa, że jest to dość powszechny problem w ich środowisku lokalnym. Z kolei 93% z respondentów nie wie, gdzie mogą zgłosić się osoby uzależnione od hazardu. Pozostałe 7% o pomoc zwróciłoby się do ośrodka terapeutycznego lub szpitala.

Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier¹². Odsetek młodych mieszkańców Gminy Dolice mających styczność z grą na automatach jest niepokojący, aż 24% młodszych i 38% starszych uczniów biorących udział w badaniu ma doświadczenia w tym zakresie.

W porównaniu do gier na automatach, internetowe gry „na pieniądze” są mniej popularne wśród młodych ludzi (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 – 13%), jednak odsetek uczniów mających styczność z nimi jest widoczny.

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)¹³.

¹¹ Centrum Badania Opinii Społecznych, *Komunikat z badań: Pracoholicy, siecioholicy, hazardziści... Uzależnienia od zachowań*, Warszawa, czerwiec 2015.

Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_076_15.PDF (dostęp: 29.06.2017).

¹² M. Griffiths M., *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

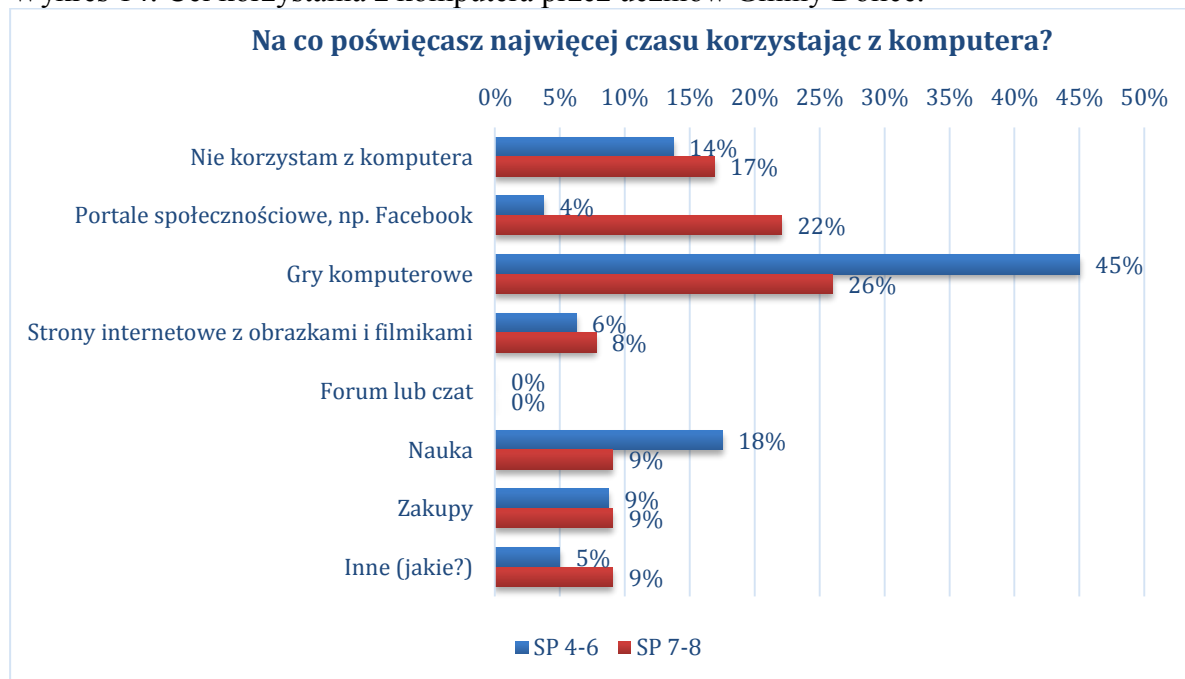
¹³ L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

Młodzi ludzie coraz więcej czasu spędzają w Internecie – w 2018 r. było to przeciętnie ponad cztery godziny na dobę. Do najpopularniejszych aktywności w sieci należy kontaktowanie się ze znajomymi, co deklaruje trzy czwarte badanych, a trzy piąte twierdzi, że w zasadzie cały czas są online, na bieżąco otrzymując wiadomości i reagując na nie. Trzy czwarte słucha muzyki, ponad połowa głównie ogląda seriale, połowa spędza czas na portalach społecznościowych (z których najpopularniejszy jest Facebook – 98% badanych deklaruje, że ma konto na Facebooku), jedna trzecia badanych szuka tam informacji potrzebnych do nauki. W tym „życiu w sieci” na pewno pomagają smartfony – posiadane przez niemal wszystkich badanych uczniów – które łączą w sobie funkcje telefonu komórkowego i komputera. O tym, jak bardzo „wrosł” on w życie młodych ludzi, świadczy choćby fakt, że ponad połowa uczniów nie uważa za niewłaściwe używania smartfonów do przeglądania Internetu, portali społecznościowych lub aplikacji podczas lekcji.¹⁴

Uczniowie szkół podstawowych z terenu naszej gminy prawie jednogłośnie deklarują używanie komputera (SP 4-6 - 93%; SP 7-8 - 87%). Odpowiedzi negatywne starszych uczniów spowodowane były preferowaniem telefonu zamiast komputera. Większość uczniów spędza przed komputerem poniżej 3 godzin dziennie (poza szkołą): łącznie SP 4-6: 94%; SP 7-8 – 93%.

Na pytanie w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas, uczniowie odpowiedzieli, że najbardziej popularnymi formami korzystania z komputera okazują się być gry (SP 4-6 - 45%; SP 7-8 – 26%) oraz portale społecznościowe (SP 4-6 - 4%; SP 7-8 – 22%). 18% młodszych uczniów oraz 9% starszych przeznacza czas na naukę.

Wykres 14: Cel korzystania z komputera przez uczniów Gminy Dolice.

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

Zjawisko nadmiernej ilości czasu spędzanego w sieci coraz bardziej dotyka osoby dorosłe. Częstym jest widok zarówno rodziców jak i dzieci pochłoniętych surfowaniem w Internecie w restauracjach, poczekalniach.

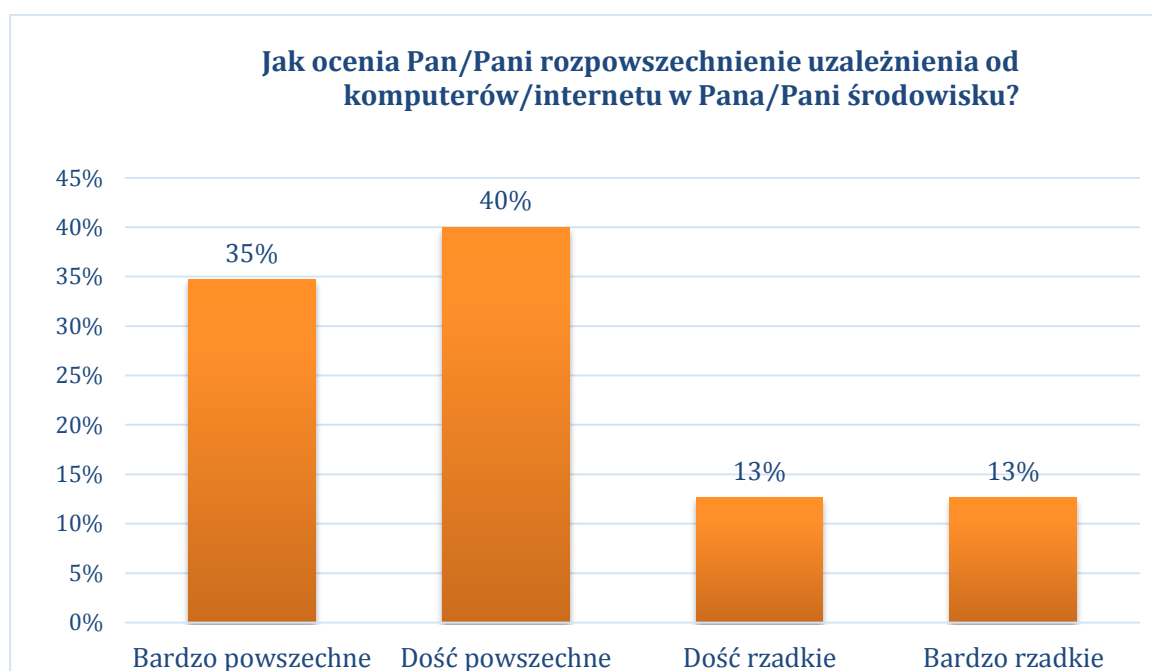
¹⁴ Mirosława Grabowska, Magdalena Gwiazda, na podstawie danych Centrum Badania Opinii Społecznej oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Młodzież 2018, Warszawa 2019

Aż 35% dorosłych mieszkańców Gminy Dolice uważa, że uzależnienie od komputerów lub Internetu jest dość powszechne w środowisku lokalnym, a 40% ocenia je jako dość powszechne. Zaledwie 26% uważa uzależnienie od Internetu/komputera za rzadkie lub bardzo rzadkie zjawisko.

Łącznie 83% uczniów klas 4-6 i 72% uczniów klas 7-8 szkoły deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Jednocześnie jest grupa uczniów, która stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuli by negatywnie (SP 4-6 – 4%; SP 7-8 – 3%).

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajzeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

Wykres 15: Skala zjawiska sieciolizmu w Gminie Dolice

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

Zasoby Gminy

Osoby dotknięte problemem uzależnienia lub współuzależnienia mają możliwość korzystania z pomocy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Na terenie gminy Dolice działają również dwie Grupy AA - w miejscowościach Moskorzynie i Dolice. Spotkania grup odbywają się regularnie raz w miesiącu. W grupach uczestniczy łącznie 20 osób.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Dolicach funkcjonuje Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, gdzie można skorzystać z konsultacji psychologicznych. W ramach Punktu konsultacje odbywają się również w Moskorzynie. Od 2016 r. w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej mieszkańcy gminy Dolice, również ci zmagający się z problemem uzależnienia mogą korzystać z porad prawnych.

Corocznie opracowywany i realizowany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków oraz profilaktykę i rozwiązywanie

problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i innymi zachowaniami ryzykownymi, określonymi w Narodowym Programie Zdrowia. Zadania w ramach Programu obejmują m.in.: realizację programów rekomendowanych i projektów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki alkoholowej, przeciwdziałania narkomanii, przeciwdziałania przemocy, promocji zdrowia i bezpieczeństwa, organizację przedsięwzięć promujących alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu z elementami profilaktyki, edukację w zakresie rozwijania umiejętności i kompetencji wychowawczych oraz pozytywnych relacji rodzinnych.

Wnioski

Z przedstawionych danych wynika, że problem uzależnień wśród mieszkańców naszej Gminy jest widoczny. Jednocześnie niezwykle ważne jest, że wzrasta świadomość społeczeństwa co do niebezpieczeństwa jakie niosą ze sobą uzależnienia, przybiera pozytywnych postaw społecznych (nakłanianie do leczenia, zgłaszanie problemów wynikających z nadużywania alkoholu). Co roku zwiększa się także dostępność różnego rodzaju działań profilaktycznych, pomocy psychologicznej czy pomocy prawnej dla osób zmagających się z uzależnieniem i osób współuzależnionych.

Bardzo ważną pozostaje działalność profilaktyczna oraz edukacja mieszkańców gminy, w szczególności dzieci, młodzieży szkolnej i ich rodziców oraz sprzedawców alkoholu. Istotne jest wypracowanie świadomości społecznej w zakresie zdecydowanego reagowania na nietrzeźwe osoby sprawujące opiekę nad dziećmi.

III.10 Przemoc

Z badania CBOS przeprowadzonego w 2019 r. pn. „Przemoc i konflikty w domu” wynika, że Polacy w zdecydowanej większości nie akceptują używania przemocy fizycznej w związku, choć stopień przyzwolenia na nią silnie zależy od płci ofiary. Ogromna większość badanych (88%) całkowicie potępia stosowanie przemocy wobec kobiet, choć 8% uważa, że stosowanie jej wobec nich w pewnych okolicznościach może być usprawiedliwione.¹⁵

Dom – obok pracy, szkoły oraz ulic poza najbliższą okolicą – jest miejscem, gdzie najwięcej osób doświadczyło przemocy (według deklaracji po 8%). Niewiele mniej ankietowanych przyznało, że padło jej ofiarą w najbliższej okolicy (7%). W porównaniu z wynikami uzyskanymi w roku 2012 odnotowano wzrost odsetka badanych, którzy doświadczyli przemocy w pracy lub w szkole. Kobiety częściej deklarują, że były ofiarami przemocy w domu, a mężczyźni poza domem.

Aż 22% Polaków potwierdza, że zna osobiście lub z widzenia kobiety bite przez mężów/partnerów. W porównaniu z wynikami sprzed siedmiu lat odnotowano spadek odsetka ankietowanych deklarujących znajomość ofiar przemocy domowej, a uzyskane w 2019 roku rezultaty wpisują się w dłuższy trend poprawy. W zestawieniu z rokiem 2002, prawie dwukrotnie zmalał odsetek badanych twierdzących, że w ich otoczeniu są kobiety doświadczające przemocy ze strony partnerów.

Co dziesiąty badany, doświadczył agresji ze strony partnera – najczęściej były to pojedyncze zdarzenia. Zauważyć można, że od 17 lat, odsetek deklarujących, że doświadczyli przemocy ze strony partnera, kształtuje się na względnie stabilnym poziomie. Kobiety częściej deklarują, że były bite przez partnerów niż mężczyźni (12% wobec 8%), częściej też przyznają, że taka sytuacja miała miejsce wielokrotnie (6% wobec 1%).

W sumie blisko co czwarta osoba będąca w związku (24%) doświadczyła przynajmniej jednej spośród psychicznych form agresji (wyzwiska, obelgi, poniżanie, groźby, szantaże, itp.).

¹⁵ CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, kwiecień 2019 r.

Uwzględniając charakterystyki społeczno-demograficzne, zauważyć można, że stosowanie przemocy wobec swoich partnerów/partnerek częściej deklarują badani znajdujący się w trudniejszej sytuacji materialnej, ankietowani z wykształceniem podstawowym, mieszkańcy miast od 20 do 100 tys. mieszkańców, badani w wieku 45–54 lat, a biorąc pod uwagę stan cywilny – są to najczęściej osoby rozwiedzione bądź w separacji.

Zachowania przemocowe nie zawsze są przestępstwem i łamią prawo karne, ale zawsze naruszają prawa drugiej osoby do szacunku, godności, odpoczynku, intymności, autonomii, samostanowienia o sobie i swojej rodzinie. Celem przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinno być zatrzymanie przemocy na etapie, kiedy nie wypełnia ona znamion przestępstwa.

Skalę zjawiska w gminie Dolice określają dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Zespołu Interdyscyplinarnego. Ponadto obszar przemocy był również przedmiotem Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice prowadzonej w drugim kwartale 2020 r.

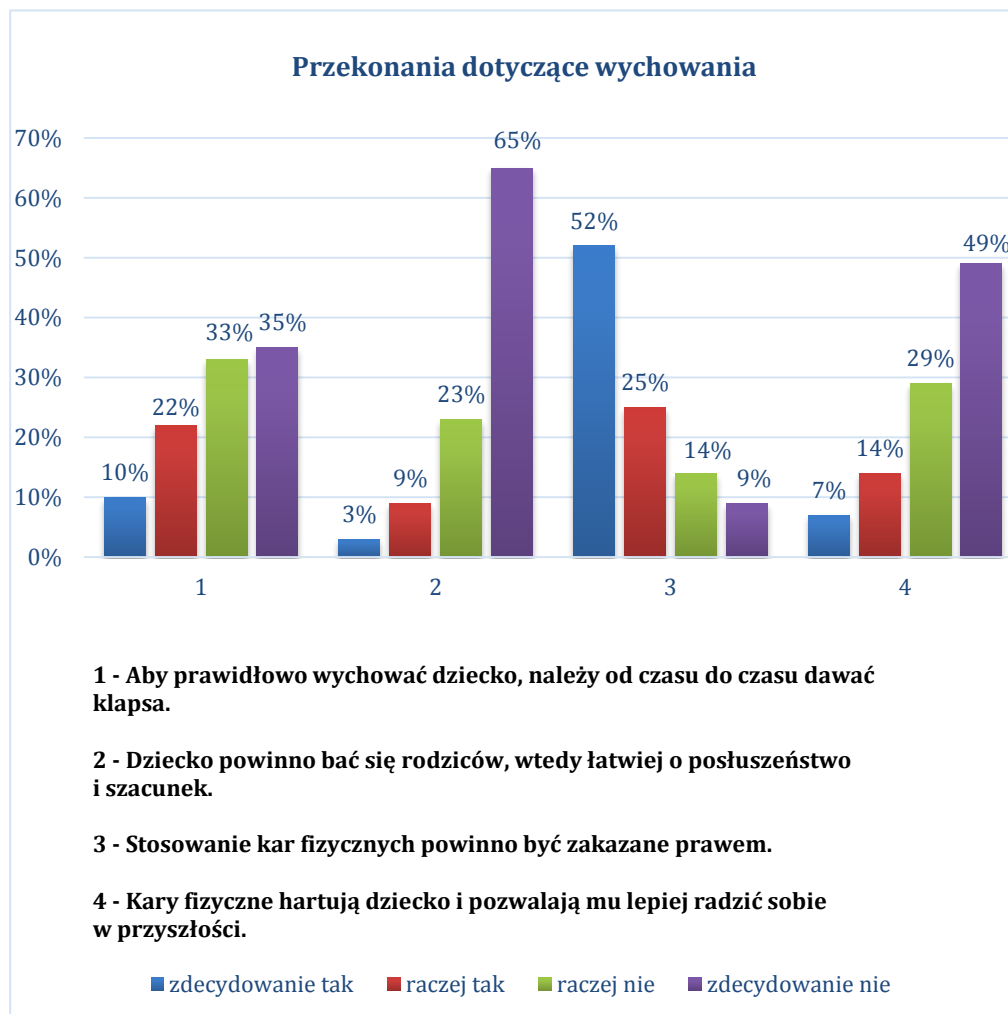
Wyniki badań wskazują, że 16% dorosłych respondentów zna osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie, a 29% respondentów podejrzewa, że ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają tego problemu.

Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” w większości spotkało się z odrzuceniem – łącznie 68% mieszkańców nie zgadza się z takim stwierdzeniem. Dodatkowo, łącznie 78% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości. Aż 77% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem. Kolejne stwierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 88% respondentów.

Pozytywnym aspektem są również przekonania wyrażane przez dorosłych mieszkańców gminy Dolice, którzy w zdecydowanej większości zaprzeczyli mitom, że:

- Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.
- Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary
- Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.

Wykres 16: Przekonania ankietowanych mieszkańców Gminy Dolice w kwestii kary jako metody wychowawczej.

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

Łącznie 81% badanych mieszkańców gminy Dolice zgadza się lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie zawsze oznacza zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

Tabela 22: Rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z problemem przemocy w rodzinie

	2017	2018	2019
Liczba rodzin	7	2	2
Liczba osób w rodzinie	27	9	6

Źródło: Sprawozdania GOPS Dolice

W ostatnich pięciu latach w Polsce liczba wypełnionych formularzy Niebieskie Karty „A” utrzymuje się corocznie na podobnym poziomie. W 2017 r. w porównaniu do 2014 r. liczba

ta zmniejszyła się o 4 504 (2017 r. – 102 811 formularzy, 2014 r. – 98 307)¹⁶.

Podejrzani o przemoc to przeważnie (tj. w ponad 90%) mężczyźni. W bardzo wielu przypadkach podejrzewani sprawcy są pod wpływem alkoholu (około 60%).

W gminie Dolice statystyki z ostatnich dwóch lat wskazują na mniejszą ilość prowadzonych procedur Niebieskiej karty. Może to świadczyć zarówno o mniejszej skali zjawiska przemocy jak i o mniejszej ilości zgłoszeń. Z obserwacji pracowników pomocy społecznej wynika, że wśród części społeczeństwa nadal funkcjonuje stereotyp, wg którego osoby spoza rodziny nie powinny wtrącać się w jej sprawy, dlatego sąsiedzi nie chcą występować w roli świadków przemocy.

Tabela 23: Liczba realizowanych procedur „Niebieska Karta” w Gminie Dolice

	2017	2018	2019
Liczba prowadzonych procedur Niebieska Karta, w tym:	39	20	20
kontynuowanych z poprzednich lat	12	6	2
wszczętych w danym roku	27	14	18
Liczba zakończonych procedur Niebieska Karta w przypadku:			
ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	29	5	3
rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	4	13	5

Źródło: Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego w Dolicach

Jak wynika z powyższych danych przemoc w rodzinie jest istotnym problemem społecznym w Gminie Dolice, jednocześnie liczba prowadzonych procedur Niebieska karta jest stosunkowo niewielka, przy czym nieznaczny odsetek rodzin, w których występuje problem przemocy korzysta ze świadczeń pomocy społecznej.

Cyberprzemoc

Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanymi mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS¹⁷.

Problem cyberprzemocy jest dostrzegany przez mieszkańców gminy Dolice. Mianowicie 21% badanych nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia). Aż 34% ankietowanych zna osoby poszkodowane za pomocą Internetu.

Przemoc w szkole

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi.

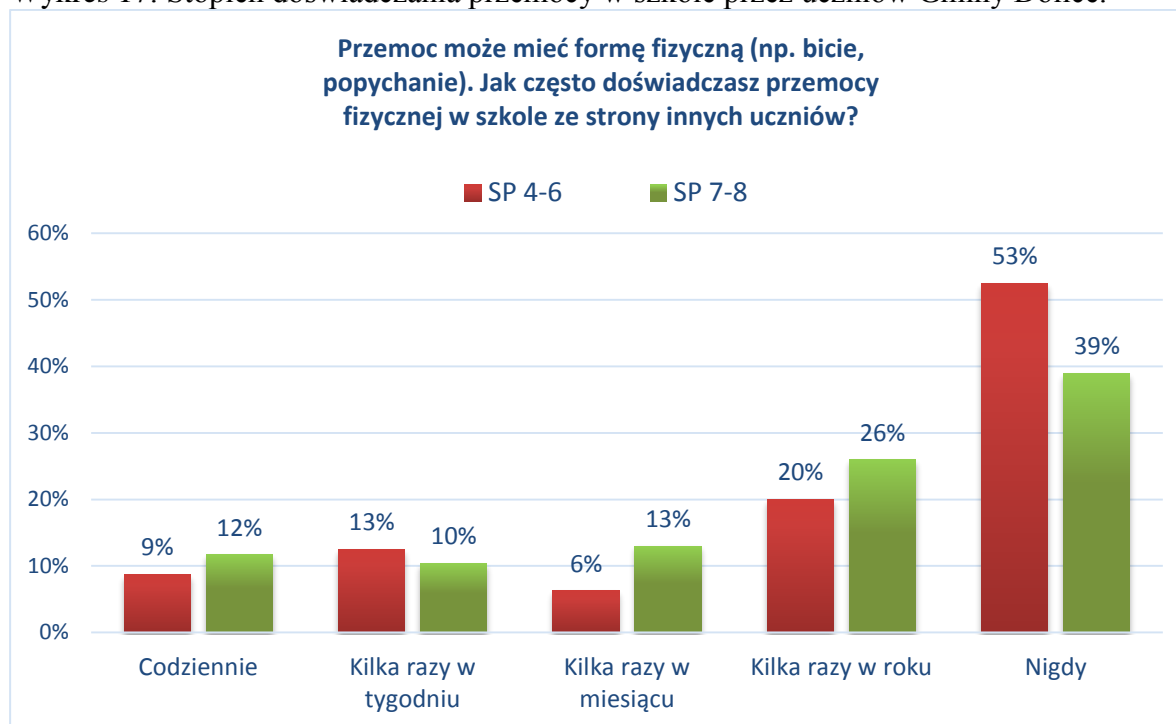
¹⁶ Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie, Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, październik 2019 r.

¹⁷ Wojtasik, Ł. *Cyberprzemoc - charakterystyka zjawiska*.

Wyniki „Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice” wskazują, że młodszy uczniowie w równym stopniu doświadczają przemocy fizycznej (23%) i psychicznej (20%) natomiast starsi fizycznej (40%).

Uczniowie najczęściej są ofiarami przemocy fizycznej ze strony innych uczniów kilka razy w roku (SP 4-6 – 20%; SP 7-8 - 26%), kilka razy w miesiącu (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 - 13%), kilka razy w tygodniu (SP 4-6 – 13%; SP 7-8 - 10%) oraz nawet codziennie (SP 4-6 - 9%; SP 7-8 – 12%). Prawie połowa uczniów nigdy nie doświadczyła tej formy przemocy (SP 4-6 – 53%; SP 7-8 - 39%).

Wykres 17: Stopień doświadczania przemocy w szkole przez uczniów Gminy Dolice.

Źródło: Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice 2020

Jednocześnie większość uczniów czuje się w szkole zdecydowanie lub raczej bezpiecznie (łącznie: SP 4-6 - 88%; SP 7-8 - 79%).

Aż 19% młodszych uczniów przyznaje, że na terenie szkoły są uczniowie, których się obawiają. Takiego samego zdania jest 14% starszych uczniów. W szkołach występuje zwyczaj „chrztu” młodszych uczniów, ale nie jest on rozpowszechniony.

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu.

Zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem” w przestrzeni internetowej doświadczyło 23% uczniów klas 4-6 i 38% uczniów klas 7-8. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie również często otrzymywali wiadomości z przewiskami i obelgami (SP 4-6 – 22%; SP 7-8 – 34%), ich prywatne wiadomości zostały udostępnione innej osobie (SP 4-6 - 14%; SP 7-8 - 35%) oraz doświadczyli włamań na konto (SP 4-6 - 8%; SP 7-8 - 22%)

Wskazuje to na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Zasoby Gminy

W Gminie Dolice funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny składający się z przedstawicieli poszczególnych instytucji: pracownika socjalnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Dolice, pedagoga szkolnego Szkoły Podstawowej w Dolicach, kuratora rodzinnego i kuratora dla dorosłych Sądu Rejonowego w Stargardzie, pielęgniarki szkolnej, przedstawiciela stowarzyszenia, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przedstawiciela Posterunku Policji w Dolicach. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach.

Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych, bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym tym problemem. Głównym narzędziem pracy zespołu jest procedura „Niebieskiej Karty”.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są w oparciu o Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dolice. Program skierowany jest do mieszkańców Gminy, a jego realizacja obejmuje działania w zakresie profilaktyki i edukacji społecznej, ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i oddziaływań na osoby stosujące przemoc.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mają możliwość całodobowego schronienia oraz możliwość skorzystania z poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, medycznego i rodzinnego w ramach działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Stargardzie.

Na terenie Gminy Dolice osoby korzystają z bezpłatnego poradnictwa psychologicznego i prawnego.

Sprawcy przemocy kierowani są do korzystania z programów korekcyjnych, organizowanych cyklicznie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie. Niewiele osób chce korzystać z tej formy wsparcia, w 2019 r. osoby wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie mimo wcześniejszych deklaracji nie zgłosiły się do PCPR celem przystąpienia do programu korekcyjno-edukacyjnego.

Skala przemocy w rodzinie zdaniem większości ekspertów znacząco się nie zmienia, jednak zmienia się świadomość społeczna. Niezwykle ważna jest edukacja mieszkańców Gminy, zachęcanie do reagowania i przeciwdziałania sytuacjom przemocowym w najbliższym otoczeniu. Działania edukacyjne powinny być skierowane zarówno do osób dorosłych jak i dzieci oraz młodzieży szkolnej w celu zapobiegania przemocy i niwelowania agresji w rodzinach, środowisku szkolnym oraz w rzeczywistości wirtualnej.

III.11 Bezpieczeństwo

Gmina Dolice jest jedną z pięciu, na terenie których funkcjonuje Posterunek Policji podległy Komendzie Powiatowej Policji w Stargardzie. Jest to niewątpliwym atut, ponieważ pozostałych pięć gmin Powiatu nie ma na swoim terenie posterunku. Negatywną tendencją jest zmniejszona ilość funkcjonariuszy: na dzień na dzień 31.12.2017 r. pełniło służbę 6 funkcjonariuszy w tym 2 dzielnicowych, 2 asystentów ds. kryminalnych, 1 policjant patrolowo-

interwencyjny oraz Kierownik Posterunku. Zarówno na dzień 31.12.2018 r. jak i 2019 r. pracowało już 5 funkcjonariuszy, bez policjanta patrolowo-interwencyjnego.

W ramach pracy prewencyjnej funkcjonariusze reagowali na zgłoszone interwencje, ich liczbę obrazuje poniższa tabela:

Tabela 24: Liczba interwencji Policji w tatach 2017-2019

	2017	2018	2019
Interwencje publiczne	2624	1025	1764
Interwencje domowe	44	36	55
Interwencje dot. Procedury niebieskiej karty	27	15	14

Źródło: Dane z Posterunku Policji w Dolicach

W 2017 r. wśród miejscowości najbardziej zagrożonych przestępstwami znalazły się: Sądów, Ziemomyśl, Dobropole Pyrzyckie, Dolice.

W 2018 r. były to: Żalęcino, Rzeplino, Krępcowo, Ziemomyśl

W roku 2019 miejscowościami zagrożonymi przestępstwami są Dolice, Rzeplino, Przewłoki.

Tabela 25. Ilość przestępstw popełnionych na terenie Gminy Dolice w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Stwierdzonych przestępstw, w tym m. in.:	77	60	113
Bójki lub pobicia	2	1	0
Kradzież samochodu	1	0	0
Kradzież cudzej rzeczy	3	6	8
Kradzież z włamaniem	7	8	9
Uszkodzenie rzeczy	4	3	5
Wskaźnik wykrywalności ogólnej	78,0 %	68,0 %	80,5 %

Źródło: Dane z Posterunku Policji w Dolicach

Stwierdzone przestępstwa najczęściej dotyczyły kradzieży, kradzieży z włamaniem, nieprzestrzegania przepisów bezpieczeństwa w ruchu drogowym, uszkodzenia mienia. Wykrywalność przestępstw w ostatnim roku wyraźnie wzrosła mimo braku wystarczającej ilości funkcjonariuszy.

Tabela 26: Czyny karalne wśród nieletnich w Gminie Dolice w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Ilość nieletnich	2	2	8
Ilość czynów karalnych	2	2	8

Źródło: Sprawozdania z działalności Posterunku Policji w Dolicach

Jeżeli chodzi o przestępczość narkotykową w 2017 r. nie stwierdzono przestępstw, w 2018 r. wszczęto dwa postępowania, natomiast w 2019 r. jedno – we wszystkich przypadkach ze 100 % wykrywalnością. Co ciekawe w ramach Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa na pierwszym miejscu były zgłoszenia o używaniu środków odurzających – w 2018 r. 53 zgłoszenia, w 2019 r. 56 zgłoszeń.

Od trzech lat spada liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierujących oraz po spożyciu alkoholu: 42 kierujących w 2017 r., 16 kierujących w 2018 r. i 13 kierujących w roku 2019.

Najczęściej popełnianymi wykroczeniami w roku 2017 były wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, których odnotowano 28, w roku 2018 odnotowano

19 wykroczeń, natomiast w 2019 roku 66 wykroczeń.

W 2017 r. stwierdzono 24 kolizje drogowe i 5 wypadków drogowych z dwiema ofiarami śmiertelnymi.

W 2018 r. stwierdzono 31 kolizji drogowych i 2 wypadki drogowy z jedną ofiarą śmiertelną.

W 2019 r. stwierdzono 20 kolizji drogowych i 3 wypadki drogowy z jedną ofiarą śmiertelną.

Z planów priorytetowych na drugie półrocze 2020 r. opublikowanych na stronie KPP Stargard wynika, że w wyniku przeprowadzonych spotkań z miejscową ludnością, właściwymi miejscowo sołtysami dzielnicowi Posterunku Policji w Dolicach ustalili, że jednym z głównych problemów w obu rejonach pracy jest gromadzenie się osób spożywających alkohol. Alkohol spożywany jest zarówno przez młodzież jak i osoby dorosłe. Problem nasila się w godzinach popołudniowo - wieczornych oraz w weekendy. Osoby spożywające alkohol zakłócają ład i porządek publiczny, zaśmiecają i zanieczyszczają miejsca ogólnodostępne.

Funkcjonariusze PP w Dolicach regularnie prowadzą działania edukacyjne wśród dzieci, uczniów, seniorów mające na celu podniesienie świadomości i poprawę bezpieczeństwa.

Jak wynika z informacji II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej działających przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie liczba dozorów osób dorosłych i kar ograniczenia wolności lub prac społecznie użytecznych na terenie Gminy Dolice na przestrzeni ostatnich trzech lat jest porównywalna, utrzymuje się na tym samym poziomie.

Tabela 27: Liczba spraw dotyczących osób dorosłych prowadzonych przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Rodzaj spraw	2017	2018	2019
liczba dozorów	15	18	11
kar ograniczenia wolności/prac społecznie użytecznych	40	36	38

Źródło: Informacja Sądu Rejonowego – II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej

Ankietowani mieszkańcy Gminy Dolice wśród zagrożeń wskazywali najczęściej osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych – 54,1% ankietowanych, na drugim miejscu znalazł się wandalizm 39,3 % , jako trzecie z kolei wskazywano zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy) 37,7 % respondentów, a następnie zbyt małą liczbę patroli policyjnych 36,1 % badanych.

Na uwagę zasługuje fakt, że aż 47,7 % ankietowanych mieszkańców Gminy Dolice wyraziło zadowolenie z poziomu bezpieczeństwa publicznego, w tym 8,8 % określiło, że są bardzo zadowoleni. Niezdecydowanych było 21,2 %, pozostali respondenci negatywnie określili poziom bezpieczeństwa.

III.12 Bezpieczeństwo socjalne.

Sytuacja materialna gospodarstw domowych stanowi podstawę i punkt wyjścia do rozwiązywania innych problemów społecznych.

W województwie zachodniopomorskim w 2019 r. średnia osób o wydatkach poniżej relatywnej granicy ubóstwa wynosiła 9,9 % (średnia w Polsce kształtuje się na poziomie 13 %, wartości skrajne to 6,2 % w woj. pomorskim oraz 21,8 % w woj. podlaskim) Dane GUS za 2019 r. wskazują, że podobnie jak w poprzednich latach, zasięg ubóstwa skrajnego na wsi

(7,5 % osób w gosp. domowych) był ponad trzykrotnie wyższy niż w miastach (2,1 % osób w gosp. domowych).

Bazując na powyższych danych, można stwierdzić, że skala ubóstwa w wiejskiej Gminie Dolice jest porównywalna do średniej województwa.

Ze świadczeń pomocy społecznej (bez uwzględniania świadczeń rodzinnych), udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach korzysta około 9,16 % mieszkańców Gminy. W 2019 r. odnotowano w rejestrze alfabetycznym ogólną, rzeczywistą liczbę rodzin, bez względu na podział zadań w pomocy społecznej 251 rodzin, a liczba osób w tych rodzinach wyniosła 700 osób.

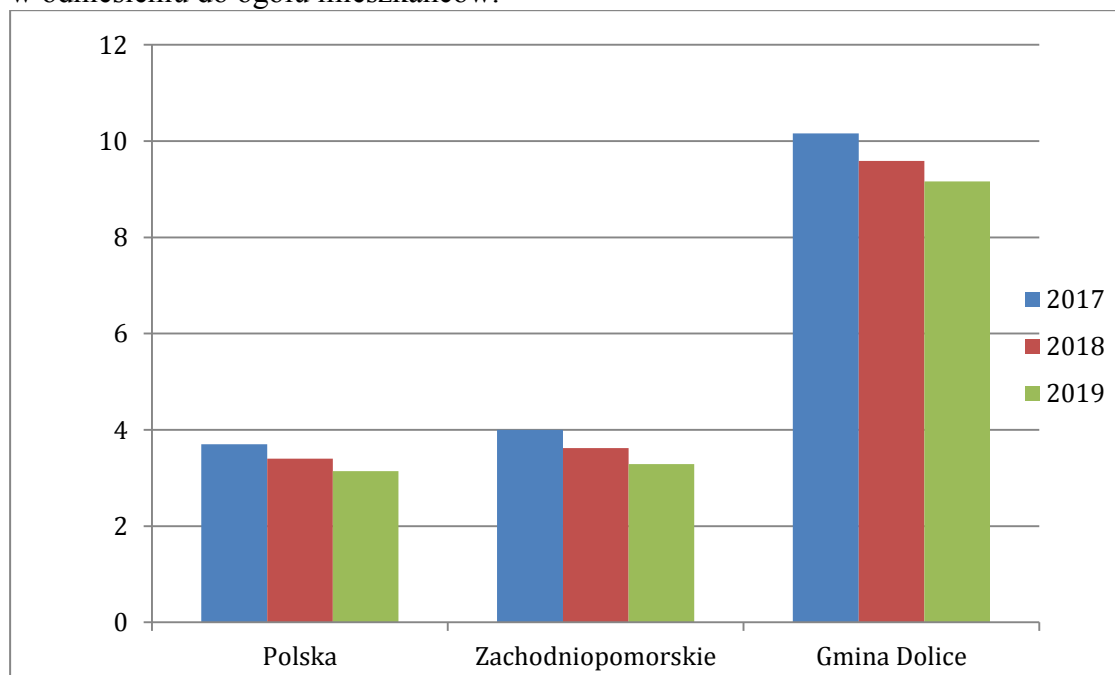
Tabela 28: Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej (pieniężnych i niepieniężnych)

rok	Rodzin ogółem	Procent mieszkańców Gminy	Rodzin z dziećmi	Rodzin emerytów i rencistów	Gospodarstw jednoosobowych
2017	268	10,16	127	66	96
2018	248	9,59	127	69	82
2019	251	9,16	118	52	90

Źródło: Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach

Liczba korzystających ze świadczeń systematycznie spada - w 2019 r. o pomoc zwróciło się blisko o połowę mniej rodzin w porównaniu do liczby korzystających w 2010 r., co może świadczyć o poprawie sytuacji materialnej mieszkańców. Spadek ilość osób korzystających ze wsparcia w Gminie Dolice jest analogiczny do sytuacji w kraju i regionie, jednak nadal jest to relatywnie duży procent korzystających w porównaniem ze średnią województwa i Polski

Wykres 18: Procent osób którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej w odniesieniu do ogółu mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Dane dotyczące wybranych zagadnień z zakresu bezpieczeństwa socjalnego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29: Zestawienie danych z obszaru pomocy mieszkańcom Gminy w latach 2017-2019

Obszar diagnozy	rok		
	2017	2018	2019
Liczba osób bezrobotnych	275	257	222
Liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne	11	10	9
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	268	248	251
Liczba pracowników socjalnych pracujących w rejonach (pełne etaty)	5	4	5
Liczba rodzin, na rzecz których świadczona była praca socjalna	224	153	206
Liczba asystentów rodziny	2	2	2 osoby (1,5 etatu)
Liczba rodzin, z którymi pracował asystent rodziny	25	22	19
Liczba rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	424	378	374
Liczba osób otrzymujących świadczenia opiekuńcze z tytułu opieki nad dorosłym niepełnosprawnym członkiem rodziny (tj.: świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna i specjalny zasiłek opiekuńczy)	62	54	52
Liczba osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne z uwagi na opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem do 18 r. ż.	18	20	19
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń Funduszu Alimentacyjnego	58	63	81
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	44	23	12
Liczba uczniów otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne	356	325	263
Liczba dzieci i uczniów objętych dożywianiem w szkołach (stan na czerwiec każdego roku)	148	150	107
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Gminy Dolice pozostających w pieczy zastępczej	27	21	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej w Gminie Dolice.

Z wyżej zestawionych danych wynika, że wartości niemal w każdym zakresie z roku na rok są niższe. Jedynie liczba osób korzystających ze świadczeń funduszu alimentacyjnego znacząco wzrosła a liczba osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne z uwagi na opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem do 18 r. ż. utrzymuje się na podobnym poziomie.

Na jednego pracownika socjalnego przypada ok 50 rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, na jednego asystenta średnio ok 12 rodzin.

Odnotowano znaczny spadek liczby rodzin otrzymujących dodatek mieszkaniowy, zmniejszyła się również ilość uczniów korzystających ze stypendiów i zasiłków szkolnych. Najczęstszym powodem odmowy przyznania tych świadczeń jest przekroczenie kryterium dochodowego.

Z roku na rok spada liczba dzieci i uczniów dożywianych, pomimo podniesienia przez Radę Gminy Dolice kryterium uprawniającego do nieodpłatnych posiłków. Prawdopodobnie przyczyną tego stanu rzeczy jest mniejsze zainteresowanie rodzin tą formą pomocy.

Tabela 30: Najczęstsze powody przyznania pomocy społecznej w Gminie w latach 2017-2019

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
ubóstwo	190	165	148	575	510	409
potrzeba ochrony macierzyństwa	26	25	22	161	147	126
bezrobocie	84	67	47	318	240	151
niepełnosprawność	141	124	112	377	307	265
długotrwała lub ciężka choroba	74	74	61	235	227	160
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	36	34	26	133	113	89
przemoc w rodzinie	7	2	2	27	9	6
alkoholizm	32	24	13	85	75	43

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach.

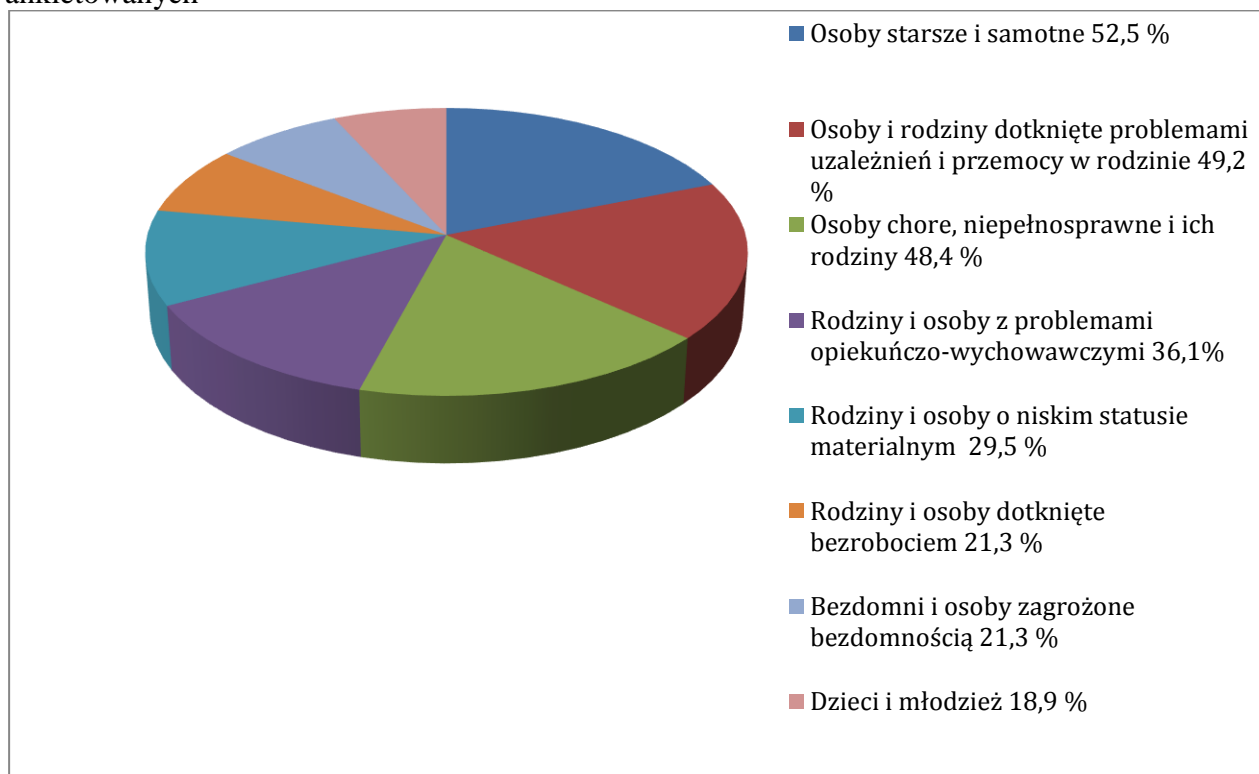
Analizując przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2017-2019 należy stwierdzić, iż do tych powodów należą ubóstwo, niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Z danych GUS wynika, że zasięg ubóstwa skrajnego w 2019 r. dotyczył w największym stopniu następujących grup ludności: osób utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł, rolników, rodzin z co najmniej trojgiem dzieci na utrzymaniu, gospodarstw domowych z co najmniej 1 osobą z niepełnosprawnością, rodzin o niskim poziomie wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, mieszkańców wsi.

Na pytanie „Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców Gminy Dolice są najbardziej Pani/ Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?”¹⁸ ankietowani mieszkańcy Gminy Dolice odpowiedzieli, że są to osoby starsze i samotne 52,5%, następnie osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie 49,2 %, osoby chore, niepełnosprawne i ich rodziny 48.4%

¹⁸ Raport z badania ankietowego „Warunki życia w Gminie Dolice” GOPS w Dolicach 2020 r. Ankietowani mogli zaznaczyć kilka odpowiedzi

Wykres 19: Grupy mieszkańców Gminy Dolice najbardziej zagrożone marginalizacją wg ankietowanych

Źródło: Raport z badania ankietowego „Warunki życia w Gminie Dolice” 2020 r.

Wnioski

Pozytywnym symptomem jest systematyczny spadek liczby osób korzystających z różnorodnych świadczeń.

Z analizy powodów udzielania świadczeń pomocy społecznej oraz wskazań ankietowanych wynika, że grupy odbiorców najbardziej wrażliwych to osoby niepełnosprawne, chore, starsze i samotne, rodziny dotknięte problemem uzależnień i przemocy. Na tych grupach i ich problemach powinny fokusować się podejmowane działania.

III.13 Kapitał społeczny

Ważnym elementem kształtującym zaangażowanie społeczne, kultywujące tradycję, krzewiącym kulturę, aktywizującym i integrującym społeczność lokalną oraz wspierającym rodzinę i dziecko są działające na terenie gminy stowarzyszenia i grupy nieformalne. Są to m.in.: Stowarzyszenie Ludzi Aktywnych w Pomietowie, Stowarzyszenie „Nie ma mocnych” w Rzeplinie, Stowarzyszenie Rozwoju Krępcewa, Stowarzyszenie „Uwierzyć w siebie” – Morzyca, Mogilica, Stowarzyszenie „Jeden za wszystkich wszyscy za jednego” w Dolicach, Aktywne babki z Dolic, LOK - Koło Strzelectwa Sportowego w Dolicach, Koło Wędkarskie PZW „Brzana”, Liga Ochrony Przyrody, Ochotnicze Straże Pożarne w Dolicach i Kolinie, Kluby sportowe: Stowarzyszenie Biali Sądów, GLKS „UNIA”, KS „JEDNOŚĆ”, KS „PIAST”, KS „ISKRA”, Pomoc charytatywną świadczy przyparafialny Caritas w Dolicach, Dobropolu Pyrzyckim i Kolinie.

W ostatnich latach reaktywowały się Koła Gospodyń Wiejskich w Dobropolu, w Przewłokach i w Strzebielewie. Grupy seniorów to: Klub Seniora Złota Jesień, Zespół biesiadno – ludowy Kalina, Klub kawowy, Aktywne Babki z Dolic.

Niekwestionowanym liderem w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na finansowanie działań jest SLA Pomietów.

Ilość aktywnych organizacji w Gminie Dolice można określić jako znaczącą.

Samorząd Gminy Dolice co roku powierza i wspiera realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty a także przeznaczają środki na pożyczki dla organizacji pozarządowych, służące zapewnieniu finansowania realizowanych projektów.

W 2018 r. na wspieranie lub powierzanie wydatkowana została łącznie kwota 355 813 zł., w tym dotacje konkursowe 304 000 zł., pozakonkursowe 51 813 zł., (rozwój sportu, kultywowanie tradycji lokalnej, rekreacja, alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego, dystrybucja żywności). Trzy organizacje otrzymały pożyczki na łączną kwotę 70 632,53 zł.¹⁹

W 2019 r. na wspieranie lub powierzanie wydatkowana została łącznie kwota 440 800 zł., w tym dotacje konkursowe 407 000 zł., pozakonkursowe 33 800 zł. (funkcjonowanie sportu, placówka wsparcia dziennego, kultywowanie tradycji lokalnej, dystrybucja żywności). Jedna organizacja otrzymała pożyczkę w kwocie 149 711,17 zł.²⁰

IV Analiza SWOT

Analiza SWOT, jako jedna z najpopularniejszych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji, w przypadku strategii stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron samorządu gminnego oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją.

Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, atuty i problemy określone w części diagnostycznej oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Zamieszczone poniżej słabe i mocne strony, szanse i zagrożenia zostały wypracowane przez zespół zadaniowy podczas warsztatów.

mocne strony	słabe strony
Stabilna sytuacja finansowa Gminy Duży odsetek gospodarstw domowych z dostępem do wodociągu, kanalizacji, sieci gazowej. Uczestnictwo Gminy w projektach finansowanych ze środków UE Realizowanie programów finansowanych ze środków zewnętrznych przez jednostki organizacyjne Gminy Dolice. Nowy budynek Ośrodka zdrowia w Dolicach. Dobra baza lokalowa: Szkoły, Ośrodek Pomocy Społecznej i Policja. Dobra infrastruktura sportowa. Systematyczne remonty świetlic wiejskich, dające perspektywę poszerzenia oferty zajęć dla dzieci i młodzieży a także stanowiących bazę do tworzenia placówek wsparcia dziennego.	Słaba komunikacja publiczna, a w niektórych miejscowościach całkowity jej brak, przy jednoczesnym małym odsetku zainteresowanych przejazdami. Brak miejsc pracy na terenie Gminy. Niewystarczająca ilość mieszkań do wynajęcia, mieszkań komunalnych i brak mieszkań socjalnych. Niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej (godziny opieki niedostosowane do potrzeb rodzin) Ograniczona dostępność specjalistycznej opieki medycznej. Brak oferty wsparcia i rozwoju dla osób niepełnosprawnych, tak dzieci, jak i dorosłych. Słaby dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, logopeda) Duża odległość od miejsc zamieszkania uczniów do szkół.

¹⁹ Raport o stanie Gminy Dolice za rok 2018. Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Dolice

²⁰ Raport o stanie Gminy Dolice za rok 2019. Tamże.

<p>Stała oferta zajęć w Gminnym Centrum Kultury oraz istniejących świetlicach wiejskich. Aktywność organizacji pozarządowych i dobra współpraca NGO z samorządem. Skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych przez organizacje pozarządowe. Dostęp do nieodpłatnej pomocy prawnej. Dobra współpraca instytucji działających w obszarze spraw społecznych. Systematyczna poprawa infrastruktury drogowej. Dobre wykorzystanie walorów naturalnych – plac rekreacyjny nad Jez. Gardzko Inwestycje generujące zyski: wiatraki, fotowoltaika, termomodernizacja Bardzo dobrze działające jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej wykonujące zadania ratownicze.</p>	<p>Brak placówek edukacyjnych dla dzieci o specjalnych potrzebach. Brak kompleksowej opieki w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci Zbyt mała ilość miejsc w mieszkaniu chronionym Przewaga działań interwencyjnych nad rozwojowymi/systemowymi Słabe wykorzystanie budynków szkół do zajęć popołudniowych dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Małe szkoły z nielicznymi oddziałami generujące duże koszty. Zmarginalizowanie i osłabienie roli oraz utrata autorytetu funkcji Sołtysa. Brak regionalnych, zakorzenionych w historii tradycji.</p>
<p>szanse</p>	<p>zagrożenia</p>
<p>Stale rosnąca liczba ofert pracy dla osób bezrobotnych Zmniejszająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy w gminie Wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy Wystarczające zasoby gminy umożliwiające wzmacnianie potencjału osób starszych Dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych Społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym Odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców gminy Zainteresowanie mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych Dysponowanie środkami pozwalającymi na poszerzenie i podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców Dysponowanie przez gminę środkami zewnętrznymi umożliwiającymi skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej Wystarczające i dostosowane do aktualnych potrzeb nakłady na rozwój kwalifikacji kadr pomocowych</p>	<p>Skomplikowane, nadmiernie zbiurokratyzowane, sztywne procedury w zakresie pozyskiwania funduszy europejskich. Brak motywacji i chęci zmian u odbiorców (inne priorytety odbiorców) Kryzys wartości i autorytetów Postawa bierności wśród społeczności lokalnej. Opór społeczny przed umiejscowieniem lokali socjalnych w miejscowościach. Niewystarczająca ilość wyspecjalizowanej kadry gotowej do wykonania zadań. System kształcenia niedostosowany do rynku pracy, brak fachowców. Spadek liczby mieszkańców, starzenie się społeczeństwa. Niewystarczająca ilość środków przeznaczanych na ochronę zdrowia. Niedofinansowany system edukacji i częste reformy. Niestabilna polityka państwa w zakresie wspierania rodzin, częste zmiany prawa w tym zakresie. Brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo. Kryzys rodziny i zasad wychowania.</p>

<p>Korzystanie z możliwości uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych przez dorosłych mieszkańców gminy Finansowanie części zadań własnych gmin z budżetu państwa.</p>	<p>Stan epidemii.</p>
---	-----------------------

V Podsumowanie – kierunki niezbędnych działań

Determinantą faktycznych i zauważalnych zmian są działania adekwatne do zdiagnozowanych problemów, oparte na potencjale technicznym i społecznym oraz zaangażowaniu interesariuszy.

Demografia – ważna jest poprawa walorów społecznych i gospodarczych Gminy Dolice celem zahamowania spadku ilości mieszkańców. Ważne jest również monitorowanie sytuacji i potrzeb osób w wieku poprodukcyjnym, rozwijanie usług społecznych w tym obszarze, w szczególności prowadzenia działań skierowanych na rozwijanie aktywności osób starszych, zachowanie dobrej kondycji fizycznej i psychicznej, rozwijanie zainteresowań, podtrzymywanie więzi międzypokoleniowej oraz zapewnienie opieki w miejscu zamieszkania.

Edukacja – priorytetem jest podniesienie jakości kształcenia w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice i wyrównanie szans edukacyjnych najmłodszych mieszkańców Gminy. Konieczna wydaje się racjonalizacja sieci szkół, dostosowanie jej do struktury demograficznej oraz zorganizowanie optymalnych warunków do odpowiedniej realizacji procesu dydaktycznego jak i procesu wychowawczego. Jednym z istotnych kierunków działań jest również wzmocnienie kadry pedagogicznej, zwiększenie dostępu dzieci i rodziców do specjalistów, zminimalizowanie zjawiska pracy nauczycieli jednocześnie w kilku placówkach i wsparcie ich w realizacji ich zadań.

Niezbędna jest poprawa jakości edukacji przedszkolnej, dostosowanie do wymogów określonych prawem oraz do potrzeb i oczekiwań mieszkańców.

Kultura – wydaje się zasadne kontynuowanie dotychczasowych działań, zwłaszcza promujących kultywowanie tradycji regionu oraz utrzymujących świadomość i pamięć o wydarzeniach historycznych. Istotne jest również rozwijanie talentów, pasji i zainteresowań mieszkańców Gminy Dolice w różnych grupach wiekowych, zwłaszcza uzdolnionej i utalentowanej młodzieży. Zgodne z oczekiwaniami mieszkańców Gminy będzie lepsze wykorzystanie potencjału świetlic wiejskich.

Rynek pracy i bezrobocie - w celu zmniejszenia zjawiska bezrobocia na terenie Gminy należy działać dwutorowo – z jednej strony tworzyć warunki do rozwoju przedsiębiorczości, z drugiej – aktywizować osoby pozostające bez pracy, szukać alternatywnych form zatrudnienia.

Sytuacja rodzin – ważne jest wspieranie prawidłowo funkcjonujących rodzin w w pełni ich roli opiekuńczo – wychowawczej, rozwój sieci usług środowiskowych (opiekuńczych oraz asystenckich), promowanie wartości rodzinnych, edukowanie w zakresie właściwych form wychowania, budowania prawidłowej relacji rodzic-dziecko. Powinien działać kompleksowy system wsparcia dla rodzin w kryzysie.

Niepełnosprawność – zarówno infrastruktura, jak i oferta usług dla tej grupy osób, jest niewystarczająca, działania w kierunku rozwiązywania problemów niepełnosprawnych mieszkańców, powinny być ujęte jako priorytet. Niezbędne jest utworzenie placówki, która integrowałaby i aktywizowała osoby niepełnosprawne. Ważna jest systematyczna poprawa dostępności architektonicznej i cyfrowej dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Ochrona zdrowia – należy podjąć działania w celu pełnego wykorzystania istniejącej infrastruktury i zwiększenia dostępu do usług medycznych. Niezbędna jest również edukacja w zakresie zdrowego trybu życia.

Sytuacja mieszkaniowa – należy wykorzystać obecny trend na rynku oraz walory Gminy i tworzyć warunki sprzyjające indywidualnemu budownictwu mieszkaniowemu. Niezbędny jest rozwój mieszkalnictwa chronionego i wspieranego z myślą o osobach niesamodzielnych. Inwestycje skierowane bezpośrednio pod wynajem mogłyby stanowić alternatywę dla osób, rodzin, których nie stać na zakup własnego mieszkania.

Uzależnienia – ten problem społeczny wciąż zajmuje wysoką pozycję w rankingu lokalnych zagrożeń. Ważna jest profilaktyka zwłaszcza wśród osób młodych, promowanie różnego rodzaju aktywności. Konieczne jest wzmocnienie kontroli placówek handlujących alkoholem a także szkolenia sprzedawców w celu powstrzymania zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym.

Ważna jest poprawa poczucia bezpieczeństwa rodzin i osób dotkniętych problemem uzależnień, ułatwienie mieszkańcom dostępu do skutecznej pomocy a z drugiej strony kształtowanie postaw odpowiedzialności społecznej, w tym zdecydowanego reagowania na osoby nietrzeźwe stanowiące zagrożenie dla innych.

Przemoc w rodzinach - konieczne jest dalsze podnoszenie świadomości mieszkańców Gminy Dolice – zarówno dorosłych, jak i dzieci - dotyczącej problemu przemocy, edukacja w zakresie komunikowania się, rozwiązywania problemów, radzenia sobie ze stresem. Należy systematycznie badać ten obszar.

Ważny jest również sprawny i skuteczny system informacji oraz reagowania i udzielania pomocy rodzinom z problemem przemocy przez instytucje działające na terenie Gminy Dolice.

Przestępczość – należy motywować mieszkańców Gminy do reagowania na przejawy zachowań niezgodnych z prawem oraz do współpracy z przedstawicielami samorządu i Policji. Społeczna czujność i solidarność może w dużym stopniu przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa oraz większej skuteczności przy wykrywaniu sprawców przestępstw. Działania takie będą zmierzały do zmniejszenia się grupy osób popadających w konflikt z prawem. Z drugiej strony należy zwiększać liczbę patroli funkcjonariuszy celem eliminowania zagrożeń, na które wskazali mieszkańcy, tj.: spożywanie alkoholu w miejscu publicznym, zagrożenia drogowe i wandalizm.

Konieczne jest systematyczne edukowanie dzieci i rodziców w zakresie bezpieczeństwa na drodze, w szkole, w środowisku zamieszkania oraz w cyberprzestrzeni.

Bezpieczeństwo socjalne – w ramach pracy socjalnej należy kłaść nacisk na aktywizację, wykorzystywanie własnych możliwości i wzmacnianie potencjału osób i rodzin dysfunkcyjnych.

Ważne jest dobre rozeznanie środowiska i interdyscyplinarność działań w celu właściwego i adekwatnego do potrzeb adresowania wsparcia.

Nieodzownym kierunkiem jest wypracowanie sieci usług opiekuńczych adresowanych do osób zależnych – chorych i starszych. Właściwym kierunkiem jest deinstytucjonalizacja w systemie usług społecznych, rozwijanie opieki środowiskowej i działań profilaktycznych, zapobiegających umieszczeniu osób niesamodzielnych w domach pomocy społecznej (o ile nie wymaga tego stan zdrowia i bezpieczeństwo danej osoby lub jej otoczenia), oraz poszukiwanie dla osób niesamodzielnych i ich rodzin innowacyjnych opcji, korzystnych dla ogółu społeczeństwa²¹.

Kapitał społeczny – pożądanym kierunkiem działań jest wspieranie i rozwój sektora organizacji pozarządowych, ponadto zwiększenie partycypacji mieszkańców w życiu samorządu. Tworzenie warunków do procesu integracji społecznej poprzez rozwój, utrzymanie i funkcjonowanie miejsc spotkań społeczności lokalnej.

---

²¹ STRATEGIA na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

CZĘŚĆ PROGRAMOWA STRATEGII

VI Misja, wizja, cele strategiczne, prognoza zmian

MISJA:

Zintegrowane działania skierowane na poprawę warunków życia, wyrównywanie szans rozwoju osobistego i społecznego mieszkańców Gminy Dolice oraz przeciwdziałanie dysfunkcjom przy aktywnym udziale obywateli.

WIZJA określająca ogólne, długofalowe wyobrażenie przyszłego stanu, pozycji podmiotu. W tym przypadku stanowi generalną intencję, jaką funkcjonowaniu samorządu przypisują mieszkańcy, a także władze samorządowe.

Dla Gminy Dolice została sformułowana następująca wizja:

Spółeczeństwo Gminy Dolice ma dobre warunki do rozwoju i skuteczny system wsparcia w rozwiązywaniu problemów, jest aktywne, zaangażowane, bezpieczne, nowoczesne i ma poczucie przynależności do wspólnoty lokalnej.

CELE STRATEGICZNE

Cele i działania zawarte w strategii są odzwierciedleniem ustalonych priorytetów, nie zawierają wszystkich statutowych zadań i działań poszczególnych instytucji i podmiotów.

Cel strategiczny 1

Zapewnienie dzieciom i rodzinom warunków rozwoju oraz wsparcia w sytuacjach trudnych poprzez doskonalenie systemu wspierania rodziny i systemu edukacji.

Cel strategiczny 2

Tworzenie warunków do pełnego, aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności: starszych, chorych, niepełnosprawnych, bezrobotnych, ubogich.

Cel strategiczny 3

Profilaktyka i przeciwdziałanie dysfunkcjom, w szczególności uzależnieniom, przemocy w rodzinach, przestępczości.

Cel strategiczny 4

Wzmacnianie kapitału społecznego i aktywności obywatelskiej.

PROGNOZA ZMIAN

Obszar	Zmiany przewidywane w latach 2021-2027
Sytuacja demograficzna	Trwa tendencja spadkowa, jeżeli chodzi o liczbę mieszkańców Gminy Dolice, utrzymuje się ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji. Ponadto zmienia się struktura wiekowa – utrwała się wzrost udziału ludzi starych w ogólnej liczbie ludności.
Edukacja	Negatywne tendencje demograficzne w Gminie Dolice przekładają się na prognozowany spadek i tak już małej ilości uczniów w poszczególnych szkołach. Niski poziom wyników nauczania może się utrzymywać w kolejnych latach o ile nie zostanie opracowany i wdrożony program naprawczy.
Kultura	W ciągu ostatnich lat zwiększyła się ilość świetlic i miejsc rekreacji, założenia wieloletniego planu finansowego wskazują na dalsze inwestowanie w infrastrukturę tego rodzaju a co za tym idzie realizowanie istniejącego kalendarza wydarzeń oraz zwiększanie oferty. Niestety utrzymującą się tendencją jest małe zainteresowanie społeczności proponowanymi aktywnościami.
Rynek pracy i bezrobocie	Dane statystyczne wskazują na zmniejszanie się ilości osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP, aktualnie mamy do czynienia z atrakcyjnym dla pracowników rynkiem pracy. Zjawiskami negatywnymi są słaba komunikacja publiczna w Gminie i kryzys związany ze stanem epidemii. Prognoza w obszarze bezrobocia jest trudna do określenia.
Sytuacja rodzin	Planowana budowa przedszkola poprawi sytuację rodzin w zakresie edukacji przedszkolnej. Inflacja i dynamiczny wzrost cen towarów i usług mogą wpłynąć na zubożenie części rodzin. Trwający kryzys rodziny, uzależnienia, niezaradność, wzrost liczby rozwodów, praca członków rodzin za granicą generują liczne problemy, stąd przewiduje się ilość rodzin, które będą wymagały wsparcia i interwencji na podobnym do aktualnego poziomie ilościowym.
Niepełnosprawność	W ciągu ostatnich trzech lat liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń związanych z niepełnosprawnością oraz ze świadczeń pomocy społecznej nieznacznie spadła, przewiduje się utrzymanie tej tendencji. Z uwagi na obowiązujące prawo a także kampanie społeczne prawdopodobnie nastąpi stopniowa likwidacja barier w dostępie do przestrzeni publicznej. Z uwagi na znaczne rozproszenie i brak środków komunikacji publicznej może utrzymywać się wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Dolice.
Ochrona zdrowia	Trudne do prognozowania są zmiany w obszarze ochrony zdrowia z uwagi na wadliwość i niestabilność systemu w całym kraju oraz sytuację kryzysową spowodowaną stanem epidemii, której rozwoju ani skutków nie można przewidzieć.
Sytuacja mieszkaniowa	Na lata 2023-2024 zaplanowano środki na budowę lokali socjalnych. Daje to podstawę do przewidywanej poprawy sytuacji mieszkaniowej.
Uzależnienia	Duża dostępność alkoholu, moda na środki odurzające wśród młodzieży, frustracje i stres związane z bezrobociem ale i wyczerpującą pracą, wskazują na narastanie skali problemu w kolejnych latach.

Przemoc w rodzinach	W ostatnich latach wzrasta ilość niebieskich kart, co daje podstawę aby sądzić, że kampanie uwrażliwiające na problem przemocy w rodzinach przynoszą efekty. Trudno określić czy skala zjawiska będzie rosła czy malała, natomiast przewiduje się wzrost liczby rodzin, w które otrzymają pomoc w tym zakresie.
Przestępczość	Bazując na dobrych warunkach lokalowych, dużej wykrywalności przestępstw i dobrym rozeznaniu środowiska przez funkcjonariuszy Posterunku Policji w Dolicach można zakładać utrzymywanie się poczucia bezpieczeństwa społecznego na zadowalającym poziomie.
Bezpieczeństwo socjalne	Ilość rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej systematycznie maleje, daje to szansę na skuteczniejszą pracę socjalną. Utrzymuje się dobra sytuacja na rynku pracy. Rodziny z dziećmi dysponują świadczeniami wychowawczymi. Stopniowo poszerza się zakres wsparcia dla osób zależnych. Wszystkie powyższe czynniki wskazują na wzrost bezpieczeństwa socjalnego w Gminie Dolice.
Kapitał społeczny	Stosunkowo duża ilość aktywnie działających organizacji pozarządowych oraz otwarty na współpracę z sektorem pozarządowym samorząd gminny stanowią bardzo dobrą podstawę społecznej partycypacji w kształtowaniu polityki społecznej Gminy Dolice.

VII ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEJ RANGI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Dolice odnosi się nie tylko do rzeczywistych wyzwań lokalnej społeczności, ale także wpisuje się inne dokumenty strategiczne regulujące działania w obszarze europejskim, krajowym i lokalnym.

Zapisy Strategii zgodne są z założeniami takich dokumentów jak:

1. Strategia Europa 2020

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020, przyjęta przez Radę Europejską dnia 17 czerwca 2010 r., Priorytet 3 - Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia, zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Projekt dokumentu przygotowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 2019 r. po konsultacjach społecznych.

Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne

3. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia przyjęta Uchwałą Rady Ministrów 25 września 2012 r. - jest to podstawowy i nadrzędny dokument strategiczny rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, stanowi punkt odniesienia zarówno dla innych strategii i programów rządowych, jak i opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.

I.3.2. Rozwój kapitału społecznego (wzmacnianie postawy aktywnego, świadomego obywatelstwa, partycypacja społeczna w kreowaniu polityki społecznej)

Cel III.1. Integracja społeczna

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020

(z perspektywą do 2030 r.) – SOR została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. *Strategii Rozwoju Kraju 2020*. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio i długofalowej polityki gospodarczej.

Głównym celem SOR jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”

Cel szczegółowy II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);

Kierunki interwencji

Aktywna polityka prorodzinna

Działania do 2020 r.:

- Dalszy rozwój zróżnicowanych form opieki nad dziećmi (wzrost dostępności i jakości usług opiekuńczych i wczesno-edukacyjnych).

Działania do 2030 r.:

- Wdrażanie i aktualizacja rozwiązań prawno-organizacyjnych oraz finansowych na rzecz wsparcia psychologicznego, zdrowotnego, społecznego, funkcjonalnego i ekonomicznego rodzin z osobami niepełnosprawnymi.

Poprawa dostępności do usług, w tym społecznych i zdrowotnych

Działania do 2020 r.:

- Wsparcie rozwoju (w tym standaryzacja i certyfikacja jakości) usług asystenckich i opiekuńczych, w szczególności w warunkach domowych i pół-stacjonarnych. Włączanie obywateli i podmiotów ekonomii społecznej (w tym organizacji pozarządowych) w realizację usług społecznych na rzecz osób niesamodzielnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Promocja aktywności zawodowej i społecznej seniorów (wolontariat seniorów, pomoc sąsiedzka).
- Zwiększenie dostępu do taniego mieszkalnictwa (mieszkania na wynajem), poprawa funkcjonowania prywatnego rynku najmu (m.in. poprzez reformę prawa lokatorskiego łączącą ochronę interesów osób prywatnych i firm oferujących mieszkania na wynajem), rozwój mieszkalnictwa wspomaganego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania do 2030 r.:

- Optymalizacja mobilności przestrzennej w dojazdach do pracy oraz racjonalizacja przestrzennej lokalizacji obiektów świadczących usługi społeczne (w tym edukacyjne i zdrowotne).
- Poprawa dostępu do produktów i usług umożliwiających mobilność społeczną i zawodową, oraz zwiększających autonomię funkcjonowania społecznego (np. teleopieki, sprzętu rehabilitacyjnego, sprzętu kompensacyjnego, innowacyjnych technologii wspomagających dla osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych, bezpiecznych środków/usług transportowych, nowoczesnego sprzętu komputerowego).
- Wzmocnienie socjalnej i zdrowotnej funkcji placówek edukacyjnych i oświatowych.

Wsparcie grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem oraz zapewnienie spójności działań na rzecz integracji społecznej

- Tworzenie i wdrażanie sieci usług i programów aktywizacyjnych, rehabilitacyjnych, resocjalizacyjnych (w szczególności dla osób z niepełnosprawnością) – od aktywizacji

społecznej do włączenia społecznego i zawodowego. Wzmacnianie więzi międzypokoleniowych i międzysąsiedzkich w otoczeniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

4. „Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ” – dokument przyjęty Uchwałą nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r. (Dz. U. 2018 poz. 1169)

Polityka zawiera kierunki rozwoju polityki społecznej wobec osób starszych oraz ich wykonawców, a także stanowi element Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, koordynowanej przez ministra właściwego do spraw rozwoju.

Wśród obszarów dotyczących ogółu osób starszych występują:

- obszar III.2 Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej
- obszar V. Zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego – przeciwdziałanie przemocy i zaniedbaniom wobec osób starszych.
- obszar VI. Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej.

5. „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji” przyjęty Uchwałą Nr 165 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r. (Dz. U. 2014 poz. 787)

Jest to dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii Rozwoju Kraju 2020” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz innych strategii rozwoju.²² Celem głównym jest trwałe zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej.

Cel operacyjny 1: Usługi dla aktywności i profilaktyki –ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży

Cel operacyjny 2: Gwarancje dla przyszłości młodzieży -stworzenie szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzenia rodzin

Cel operacyjny 3: Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko

Cel operacyjny 4: Zapobieganie niepewności mieszkaniowej

Cel operacyjny 5: Seniorzy –bezpieczni, aktywni i potrzebni

6. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej przyjęty Uchwałą Nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program

Rozwoju Ekonomii Społecznej” (Dz. U. 2019 r. poz. 214)

Cele szczegółowe:

Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.

Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku.

---

²² „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji” (MP 2014 Poz. 787) - wstęp

Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej.

7. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego

przyjęta uchwałą nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w dn. 28 czerwca 2019 r.

I Cel strategiczny – Otwarta społeczność. Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności – otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości

1.1 Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny

1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu

1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego I Cel strategiczny – Otwarta społeczność

8. Strategia Rozwoju Gminy Dolice na lata 2016 – 2025

Dokument przyjęty Uchwałą nr XIII/116/15 Rady Gminy z dnia 29.12.2015 r. jest kluczowym dokumentem planistycznym, wskazującym długofalowe kierunki rozwoju i działania, które przyczynią się do rozwoju Gminy Dolice.

Cel strategiczny nr 1 Edukacja i gospodarka oparta na intensywnym rozwoju

Cel szczegółowy 1.4 Poszukiwanie sposobów na minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia

Cel strategiczny nr 3 Usługi publiczne wpływające, na jakość życia mieszkańców

Cel szczegółowy 3.3 Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury

bezpieczeństwa publicznego w wymiarze publicznym, zdrowotnym i społecznym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia programy, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Aktualnie są to:

- Program Wspierania Rodziny w Gminie Dolice na lata 2019-2021 stanowiący załącznik do Uchwały Nr V/40/19 Rady Gminy Dolice z dnia 28 lutego 2019 r.

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020 przyjęty uchwałą Nr XII/134/19 Rady Gminy Dolice z dnia 30 grudnia 2019 r. (ze zm.)

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dolice na lata 2019-2020 przyjęty uchwałą Nr V/48/19 z dnia 28 lutego 2019 r.

VIII DZIAŁANIA, HARMONOGRAM, WSKAŹNIKI

Cel strategiczny 1: Zapewnienie dzieciom i rodzinom warunków rozwoju oraz wsparcia w sytuacjach trudnych poprzez doskonalenie systemu wspierania rodziny i systemu edukacji.

Działania	Realizator	Źródła finansowania	Okres realizacji	Wskaźnik
1.1 Zwiększenie dostępu do opieki i edukacji przedszkolnej.	Urząd Gminy Dolice Szkoły Organizacje pozarządowe Sektor prywatny	Środki własne Gminy Dotacja z budżetu państwa Programy krajowe Fundusze europejskie Środki sektora prywatnego	2021-2022	- liczba miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 - ilość przedszkoli działających w pełnym wymiarze czasu - ilość innych form opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym
1.2 Poprawa wyników nauczania w szkołach poprzez optymalizację sieci szkół i wdrożenie nowych rozwiązań edukacyjnych i organizacyjnych	Urząd Gminy Dolice Szkoły	Środki własne Gminy Dotacja z budżetu państwa Programy krajowe Fundusze europejskie	2021-2023	- wyniki egzaminów zewnętrznych
1.3 Podnoszenie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin poprzez kampanie, programy, indywidualne poradnictwo psychologiczne dla rodziców, dostęp do wczesnego wspomaganie rozwoju.	Pełnomocnik Wójta ds. profilaktyki Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Szkoły Przedszkola Sektor prywatny	Środki własne Gminy Dotacja z budżetu państwa Programy krajowe Fundusze europejskie	2021-2027	- ilość punktów poradnictwa psychologicznego na terenie Gminy - wymiar godzin psychologa w szkołach - wymiar godzin logopedy w szkołach - wymiar godzin pedagoga w szkołach - ilość punktów wczesnego wspomaganie rozwoju na terenie Gminy - ilość zrealizowanych programów edukacyjnych /ilość uczestników - ilość kampanii

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DOLICE NA LATA 2021-2027

<p>1.4 Rozwijanie form wsparcia i pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo – wychowawcze. Kompleksowy system wsparcia dla rodzin w kryzysie.</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe</p>	<p>Środki własne Gminy Dolice Środki organizacji pozarządowych Programy krajowe Fundusze europejskie</p>	<p>2021-2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ilość rodzin objętych pracą Asystenta rodziny - ilość rodzin, które zakończyły współpracę z Asystentem rodziny z uwagi na osiągnięcie celów założonych w planie pracy. - ilość rodzin, w których prowadzono mediacje - ilość miejscowości, w których funkcjonują ośrodki wsparcia dziennego - ilość dzieci skierowanych do ośrodków wsparcia dziennego - ilość rodzin wspierających - ilość dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych z pieczy zastępczej
<p>1.5 Zapewnienie wsparcia i podnoszenia kompetencji specjalistów pracującym z dziećmi i rodzinami poprzez możliwość superwizji, konsultacji, edukacji</p>	<p>Urząd Gminy Dolice Pełnomocnik Wójta ds. profilaktyki Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Szkoły Przedszkola</p>	<p>Środki własne Gminy Dolice Dotacja z budżetu państwa. Programy krajowe. Fundusze europejskie.</p>	<p>2021-2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ilość jednostek, których kadra korzysta z superwizji, wsparcia psychologa - ilość osób, które nabyły nowe kompetencje
<p>1.6 Poprawa sytuacji mieszkaniowej</p>	<p>Urząd Gminy Dolice Sektor prywatny</p>	<p>Środki własne Gminy Programy krajowe Fundusze europejskie Fundusze sektora prywatnego</p>	<p>2021-2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ilość mieszkań socjalnych bądź komunalnych oddanych do użytkowania po raz pierwszy - ilość nowych obiektów pełniących funkcję mieszkalną w ewidencji Urzędu Gminy
<p>1.7 Promowanie zdrowego trybu życia</p>	<p>Szkoły Przedszkola</p>	<p>Środki własne Gminy Budżet jednostki Programy krajowe Fundusze europejskie</p>	<p>2021-2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ilość warsztatów, programów, kampanii z zakresu zdrowego żywienia

Cel strategiczny 2: Tworzenie warunków do pełnego, aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności: starszych, chorych, niepełnosprawnych, bezrobotnych, ubogich.

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Okres realizacji	Wskaźniki
2.1 Rozwijanie sieci usług opiekuńczych i form wsparcia osób zależnych poprzez: mieszkania chronione, mieszkania wspierane, opiekę wytchnieniową w miejscu zamieszkania oraz stacjonarną, wypożyczalnię sprzętu medycznego, wspomagającego, szkolenia dla opiekunów	Urząd Gminy Dolice Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe Organizacje kościelne	Środki własne Gminy Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Programy krajowe Fundusze europejskie	2021-2023	- ilość miejsc w mieszkaniach chronionych - ilość miejsc w mieszkaniach wspieranych - ilość beneficjentów opieki wytchnieniowej - ilość osób które wypożyczyły sprzęt - ilość osób przeszkolonych w zakresie opieki nad osobą zależną - ilość osób korzystających z usług opiekuńczych - ilość osób objętych opieką wytchnieniową - ilość osób skierowanych do domu pomocy społecznej
2.2 Tworzenie warunków do aktywizacji seniorów poprzez wspieranie oddolnych inicjatyw seniorów, utrzymania sprawności fizycznej i psychicznej, szkolenia z zakresu obsługi komputera, korzystania z Internetu, bankowości elektronicznej, środków zdalnego komunikowania się.	Urząd Gminy Dolice Gminne Centrum Kultury Organizacje pozarządowe Organizacje kościelne	Środki własne Gminy Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Programy krajowe Fundusze europejskie	2021-2027	- ilość projektów skierowanych na wspieranie funkcjonowania seniorów - ilość grup zrzeszających seniorów
2.3 Rozwijanie form wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych, w tym wyrównywanie szans w dostępie	Urząd Gminy Dolice Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoły	Środki własne Gminy, Budżet poszczególnych instytucji	2021-2027	- liczba nowych placówek dla osób niepełnosprawnych - liczba osób, które otrzymały wsparcie asystenta osoby niepełnosprawnej

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DOLICE NA LATA 2021-2027

do rehabilitacji, edukacji oraz rynku pracy.	Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Programy krajowe Fundusze europejskie		-liczba projektów skierowanych do osób niepełnosprawnych
2.4 Poprawa zapewnienia dostępności miejsc użyteczności publicznej osobom ze szczególnymi potrzebami.	Urząd Gminy Dolice Jednostki organizacyjne Gminy Dolice Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy	Środki własne Gminy, Budżet poszczególnych instytucji Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Programy krajowe Fundusze europejskie.	2021-2027	- ilość wprowadzonych usprawnień
2.5 Rozwój dostępnego transportu publicznego	Urząd gminy Dolice Sektor prywatny	Środki własne Gminy. Programy krajowe. Fundusze europejskie Budżet sektora prywatnego	2021-2027	-ilość miejscowości z dostępem do transportu publicznego
2.6 Promowanie solidarności społecznej, wsparcia środowiskowego.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminne Centrum Kultury Organizacje pozarządowe Organizacje kościelne Grupy nieformalne	Środki własne Gminy. Budżet poszczególnych instytucji Programy krajowe. Fundusze europejskie.	2021-2027	- ilość osób i rodzin, na rzecz, których zorganizowano akcje charytatywne, zbiórki publiczne. - ilość przedsięwzięć sprzyjających integracji międzypokoleniowej

Cel strategiczny 3: Profilaktyka i przeciwdziałanie dysfunkcjom, w szczególności uzależnieniom, przemocy w rodzinach, przestępczości.

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Okres realizacji	Wskaźniki
<p>3.1 Profilaktyka uzależnień poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizację programów profilaktycznych i projektów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, - podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej, - organizację lub wsparcie przedsięwzięć promujących alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, - szkolenia i kursy specjalistyczne dla przedstawicieli służb i instytucji działających w zakresie profilaktyki 	<p>Pełnomocnik Wójta Gminy d.s. Profilaktyki Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Gminne Centrum Kultury Organizacje pozarządowe</p>	<p>Środki własne Gminy Budżet poszczególnych instytucji i organizacji</p>	<p>2021-2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych programów oraz projektów edukacyjnych/ liczba uczestników w programach, projektach - liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych i przedsięwzięć edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, zjawiska przemocy, promocji zdrowego stylu życia bez nałogów, - liczba przedsięwzięć promujących alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, - liczba szkoleń/ liczba uczestników
<p>3.2 Prowadzenie kampanii informacyjnych w zakresie bezpieczeństwa w szczególności skierowanych do dzieci, młodzieży i seniorów: Internet, zagrożenia komunikacyjne, parabanki, oszustwa, itp.</p>	<p>Policja Szkoły Przedszkola Gminny Ośrodek Pomocy społecznej Gminne Centrum Kultury</p>	<p>Środki własne Gminy Budżet poszczególnych instytucji i organizacji</p>	<p>2021-2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań informacyjnych - liczba informacji zamieszczonych w środkach masowego przekazu

	Organizacje pozarządowe Kościoły			
3.3 Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy domowej. Budowanie świadomości dotyczącej zjawiska przemocy oraz wiedzy o możliwości wsparcia.	Pełnomocnik Wójta Gminy d.s. Profilaktyki Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe	Środki własne Gminy Budżet poszczególnych instytucji i organizacji		- liczba przeprowadzonych i opracowanych badań, diagnoz, analiz - liczba kampanii informacyjnych - liczba prowadzonych procedur Niebieska Karta

Cel strategiczny 4: Wzmacnianie kapitału społecznego i aktywności obywatelskiej

Działania	Realizator	Źródła finansowania	Okres realizacji	Wskaźnik
4.1 Wspieranie sektora organizacji pozarządowych poprzez system preferencyjnych warunków, udzielanie nieoprocentowanych pożyczek, współpracę przy realizacji zadań, promowanie działalności stowarzyszeń itp.	Pełnomocnik Wójta ds. profilaktyki Urząd Gminy	Budżet Gminy Budżet poszczególnych instytucji i organizacji	2021-2027	- ilość udzielonych pożyczek - ilość projektów/operacji zrealizowanych w partnerstwie samorząd-organizacja pozarządowa - liczebność stowarzyszeń (ilość stowarzyszeń, ilość członków)
4.2 Zlecenie realizacji zadań organizacjom pozarządowym	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Pełnomocnik Wójta ds. profilaktyki	Budżet Gminy/Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	2021-2027	- ilość zadań zleconych organizacjom pozarządowym

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DOLICE NA LATA 2021-2027

	Urząd Gminy			
4.3 Zwiększenie partycypacji mieszkańców w życiu Gminy poprzez konsultowanie kierunków podejmowanych działań samorządu, zastosowanie nowoczesnych rozwiązań informacyjno-komunikacyjnych	Szkoły Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Pełnomocnik Wójta ds. profilaktyki Urząd Gminy Policja	Budżet poszczególnych instytucji i organizacji	2021-2027	- ilość dokumentów przyjętych przez Radę Gminy po konsultacjach społecznych - ilość obszarów poddanych ocenie opinii publicznej (ankiety, referenda)
4.4 Utworzenie zespołów doradczych, np. Młodzieżowa Rada Gminy, Gminna Rada Seniorów	Urząd Gminy Dolice	Budżet Gminy	2021-2027	- ilość działających zespołów
4.5 Pobudzanie procesu aktywności i integracji społecznej poprzez rozwój, utrzymanie i funkcjonowanie miejsc służących społeczności lokalnej, w tym dostosowanie do tego celu budynków szkół w miejscowościach, w których nie ma świetlic.	Urząd Gminy Dolice Organizacje pozarządowe	Programy krajowe. Fundusze europejskie. Środki własne Gminy.	2021-2027	- ilość świetlic wiejskich - ilość nowoutworzonych miejsc integracji i rekreacji - ilość szkół w których odbywają się popołudniowe zajęcia dla dzieci i dorosłych.

REALIZACJA STRATEGII

IX Wdrażanie

Funkcję koordynatora realizacji Strategii będzie pełnił Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach.

We wdrażaniu Strategii będą uczestniczyć: samorząd gminny, instytucje działające w obszarze usług społecznych, a także partnerzy społeczni, co zapewni szeroki udział zainteresowanych instytucji i organizacji w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Partnerami w realizacji działań mogą być w szczególności:

- Organizacje pozarządowe
- Społeczność lokalna
- Policja,
- Specjaliści, placówki służby zdrowia,
- Powiatowy Urząd Pracy w Stargardzie
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Stargardzie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Ośrodki leczenia uzależnień,
- Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Domy Samotnej Matki,
- Inne ośrodki wsparcia,
- Prokuratura Rejonowa,
- Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi,
- Kościoły

IX.1 Ramy finansowe

Możliwości finansowe Gminy Dolice jako jednostki samorządu terytorialnego realizującego zadania gminy kształtowane są przez lokalne zasoby, wpływające na wielkość dochodów własnych.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dolice na lata 2021-2027 jest zbieżna z założeniami Strategii Rozwoju Gminy Dolice na lata 2016-2025, finansowana będzie z następujących źródeł:

1. Z budżetu Gminy Dolice w dyspozycji Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych
2. Z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych

Wiele z działań zawartych w niniejszej strategii będzie realizowanych w ramach statutowych zadań jednostek i organizacji i wydzielenie kwot przeznaczonych na konkretne działania nie będzie możliwe.

Poniższe tabele zawierają środki przewidziane w Wieloletniej prognozie finansowej Gminy Dolice (wersja aktualna na dzień 12.12.2020 r.) oraz inne, możliwe do określenia środki.

Tabela 31: Wykaz przedsięwzięć do WPF Gminy Dolice na lata 2020-2025

Nazwa i cel przedsięwzięcia	Limit 2021 (zł.)	Limit 2022 (zł.)	Limit 2023 (zł.)	Limit 2024 (zł.)	Limit 2025 (zł.)	Działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027
Rewitalizacja centrum Dolic – poprawa aktywności i integracji społeczności lokalnej.	2 000 000	0	0	0	0	Działanie 4.5
Współpraca z organizacjami pozarządowymi – aktywizacja i zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych.	60 000	60 000	60 000	60 000	0	Działanie 3.1 Działanie 4.2
Dotacje na funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego w Gminie Dolice – Rozwój oferowanych zajęć beneficjentom prowadzonych w Gminie Dolice Placówek Wsparcia Dziennego	70 000	70 000	0	0	0	Działanie 1.4 Działanie 4.2
Budowa boiska wielofunkcyjnego w miejscowości Kolin – poprawa aktywności sportowej mieszkańców	0	0	0	400 000	0	Działanie 3.1 Działanie 4.5
Kapitałny remont i modernizacja boiska sportowego w Dolicach – poprawa aktywności sportowej	0	200 000	0	570 000	0	Działanie 3.1 Działanie 4.5
Modernizacja świetlicy w miejscowości Pomietów – poprawa bezpieczeństwa i aktywności mieszkańców	0	0	675 000	0	0	Działanie 3.1 Działanie 4.5
Projekt i budowa bloku – lokali socjalnych – polepszenie bytu mieszkańców wymagających ulokowania w mieszkaniach socjalnych	0	200 000	800 000	0	0	Działanie 1.6
Wykonanie zagospodarowania terenu przy Urzędzie Gminy w Dolicach na teren rekreacyjno-edukacyjny – stworzenie miejsca odpoczynku i edukacji dla mieszkańców i innych osób spoza Gminy, ścieżki edukacyjnej	0	0	0	0	686 000	Działanie 3.1 Działanie 4.5

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DOLICE NA LATA 2021-2027

Dokumentacja przebudowy i ulepszenia boiska przy SP – Gimnazjum-Rozwój i propagowanie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży	0	747 655	0	0	0	Działanie 3.1 Działanie 4.5
Projekt i budowa Przedszkola w miejscowości Dolice – dostęp do edukacji przedszkolnej oraz ułatwienie mieszkańcom podjęcia pracy zawodowej	3 130 000	0	0	0	0	Działanie 1.1
Przebudowa budynku po byłym Ośrodku Zdrowia w Dolicach na Mieszkanie chronione – wyodrębnienie lokali na potrzeby mieszkańców będących trudnej sytuacji życiowej – zdrowotnej.	280 000	0	0	0	0	Działanie 2.1

Źródło: Załącznik nr 3 do Uchwały Rady Gminy w Dolicach Nr XXI/206/20 z dnia 19.11.2020 r.

Działania opisane w celu strategicznym 3 będą finansowane głównie w ramach Realizacji Gminnego Programu Profilaktyki w zakresie uzależnień. Kwoty na lata 2021-2027 określono szacunkowo na podstawie budżetu w roku 2020 i projektowanego budżetu na rok 2021.

Tabela 32: Szacunkowe kwoty przeznaczone na realizację działań Strategii w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania dysfunkcjom, w szczególności uzależnieniom, przemocy w rodzinach, przestępczości.

Działanie	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027
Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki w zakresie uzależnień	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	Działanie 3.1 Działanie 1.5
Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	Działanie 3.1
Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	Działanie 3.2 Działanie 3.3

Źródło: Projekt Gminnego Programu Profilaktyki w zakresie uzależnień na rok 2021

IX.2 Wybrane fundusze zewnętrzne, które mogą być wykorzystane w celu realizacji niniejszej strategii:

Rządowy program wsparcia budownictwa socjalnego i komunalnego, realizowany przez Bank Gospodarstwa Krajowego

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - dofinansowanie działań związanych ze sportem, kulturą, rekreacją i turystyką

Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych – środki dla samorządów m. in. na budowę żłobków, przedszkoli, a także inne niezbędne lokalnie działania.

Na etapie projektów są Programy, które zakładają finansowanie działań zakładanych w niniejszej Strategii, są to:

Programu **AKTYWNI** + zakłada aktywne włączenie organizacji pozarządowych w realizację działań skierowanych do osób starszych na terenie całej Polski. Celem głównym Programu jest zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów.

Program „Senior+” na lata 2021–2025 Zakłada wspieranie finansowe jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie realizacji zadań własnych, m.in. polegających na prowadzeniu i zapewnieniu miejsc w ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym.

X Monitoring i ewaluacja

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dolice w latach 2021-2027 stanowi dokument wyznaczający cele i kierunki działań, w związku z tym wymaga oceny i weryfikacji efektywności realizowanych zadań.

1. Monitoring Strategii będzie polegał na bieżącym gromadzeniu i analizowaniu informacji o stanie jego realizacji przez poszczególnych realizatorów, wymienionych w Strategii.
2. Raz w roku, do 30 kwietnia, zostanie przygotowany raport, opisujący wdrażanie Strategii, a po zakończeniu realizacji zostanie dokonana ocena końcowa.
3. Jednostką odpowiedzialną za sporządzenie raportu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do przedłożenia danych niezbędnych do sporządzenia raportu zobowiązani są realizatorzy, wymienieni w Strategii.
4. Informacje będą prezentowane i omawiane podczas spotkań przedstawicieli instytucji i społeczności lokalnej, wnioski i ustalenia wypracowane podczas spotkań posłużą do wprowadzenia ewentualnych zmian w zakresie celów i działań.
5. Zmiany do Strategii będą wprowadzane uchwałą Rady Gminy.
6. Monitorowanie wdrażania Strategii będzie opierało się na danych ilościowych o charakterze statystycznym według wskaźników, określonych dla każdego celu i działania. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji. W ten sposób zostanie określony poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów.

Pomocnicza tabela do przekazywania danych statystycznych będzie przedstawiać się następująco:

Nazwa Realizatora.....				
Numer i nazwa celu strategicznego.....				
Numer działania i nazwa wskaźnika	Jednostka miary i źródło danych	Wartość dla roku oceny (.....)	Wydana kwota (o ile była wydzielona na realizację danego zadania, w przeciwnym razie należy wpisać 0)	Uwagi, np. nazwy kampanii, nazwy programów itp.

Zestawienie tabel i wykresów

TABELE:

Tabela 1: Dochody i wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca w latach 2016-2018

Tabela 2: Ludność, stan na 31 grudnia

Tabela 3: Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Tabela 4: Wskaźniki obciążenia demograficznego

Tabela 5: Liczba urodzeń i zgonów w latach 2017-2019

Tabela 6: Migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów, w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w latach 2017-2019

Tabela 7: Wyniki egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym 2019/2020

Tabela 8: Liczba uczniów szkół w Gminie Dolice w latach 2018-2020

Tabela 9: Dostęp do literatury fachowej

Tabela 10: Podmioty gospodarki narodowej wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Dolice

Tabela 11: Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Stargardzie

Tabela 12: Wskaźnik bezrobocia (liczba bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym)

Tabela 13: dane o placówkach prowadzonych przez Gminę Dolice w roku szkolnym 2019/2020

Tabela 14: Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w latach 2017-2019

Tabela 15: Sprawy prowadzone przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Tabela 16: Pomoc społeczna udzielona rodzinom z problemem niepełnosprawności w latach 2017-2019

Tabela 17: Świadczenia rodzinne związane z niepełnosprawnością w latach 2017-2019

Tabela 18: Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej oraz koszty odpłatności ponoszone przez Gminę Dolice w latach 2017-2019

Tabela 19: Liczba lokali mieszkalnych, będących w posiadaniu Gminy Dolice

Tabela 20: Korzystający z pomocy społecznej ze zdiagnozowanym problemem alkoholowym

- Tabela 21: Osoby objęte postępowaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Tabela 22: Rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z uwagi na problemem przemocy w rodzinie
- Tabela 23: Liczba realizowanych procedur „Niebieska Karta” w Gminie Dolice
- Tabela 24: Liczba interwencji Policji w tatach 2017-2019
- Tabela 25: Ilość przestępstw popełnionych na terenie Gminy Dolice w latach 2017-2019
- Tabela 26: Czyny karalne wśród nieletnich w Gminie Dolice w latach 2017-2019
- Tabela 27: Liczba spraw dotyczących osób dorosłych prowadzonych przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
- Tabela 28: Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej (pieniężnych i niepieniężnych)
- Tabela 29: Zestawienie danych z obszaru pomocy mieszkańcom Gminy w latach 2017-2019
- Tabela 30: Najczęstsze powody przyznania pomocy społecznej w Gminie w latach 2017-2019
- Tabela 31: Wykaz przedsięwzięć do WPF Gminy Dolice na lata 2020-2025
- Tabela 32: Szacunkowe kwoty przeznaczone na realizację działań Strategii w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania dysfunkcjom, w szczególności uzależnieniom, przemocy w rodzinach, przestępczości.

WYKRESY:

- Wykres 1: Odpowiedzi uczniów na pytanie „Jak czujesz się w swojej klasie”
- Wykres 2: Odpowiedzi uczniów w obszarze odczuwanego poziomu zaufania do nauczycieli.
- Wykres 3: Stopień zadowolenia z warunków życia w Gminie Dolice w obszarze oferta kulturalna i organizacja czasu wolnego.
- Wykres 4: Stopień zadowolenia ankietowanych mieszkańców w zakresie dostępności form opieki nad dziećmi poniżej 6 lat.
- Wykres 5: Stopień zadowolenia ankietowanych mieszkańców w zakresie dostępu do wsparcia psychologicznego i doradztwa prawnego.
- Wykres 6: Subiektywna ocena ankietowanych uczniów w zakresie propozycji spędzania wolnego czasu w Gminie Dolice.
- Wykres 7: Sposób spędzania wolnego czasu deklarowany przez uczniów.
- Wykres 8: Ilość czasu spędzonego przed telewizorem wg ankietowanych uczniów Gminy Dolice.
- Wykres 9: Subiektywna ocena relacji ankietowanych uczniów z rodzicami lub opiekunami.
- Wykres 10: Odpowiedzi ankietowanych uczniów w zakresie stopnia zaufania do rodziców.
- Wykres 11: Najważniejsze problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej w opinii ankietowanych mieszkańców Gminy Dolice
- Wykres 12: Częstotliwość spożywania alkoholu wśród mieszkańców gminy Dolice.
- Wykres 13: Inicjacja alkoholowa uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Dolice.
- Wykres 14: Cel korzystania z komputera przez uczniów Gminy Dolice.
- Wykres 15: Skala zjawiska sieciorholizmu w Gminie Dolice
- Wykres 16: Przekonania ankietowanych mieszkańców Gminy Dolice w kwestii kary jako metody wychowawczej.
- Wykres 17: Stopień doświadczenia przemocy w szkole przez uczniów Gminy Dolice.
- Wykres 18: Procent osób którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej w odniesieniu do ogółu mieszkańców.
- Wykres 19: Grupy mieszkańców Gminy Dolice najbardziej zagrożone marginalizacją wg ankietowanych

Bibliografia

CBOS, Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu, Warszawa, kwiecień 2019 r., Dostępny w Internecie: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_048_19.PDF (dostęp 04.12.2020)

Centrum Badania Opinii Społecznej, Komunikat z badań: Młodzież 2018, Warszawa 2019.

Centrum Badania Opinii Społecznych, Komunikat z badań: Pracoholicy, siecioholicy, hazardziści... Uzależnienia od zachowań, Warszawa, czerwiec 2015, Dostępny w Internecie: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_076_15.PDF (dostęp: 29.06.2017)

Jak reagować na CYBERPRZEMOC. Poradnik dla szkół. Praca zbiorowa pod red. Ł. Wojtasika. Wydanie II 2012. ISBN: 978-83-926185-4-6 (dostęp 01.12.2020)

„Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji” (MP 2014 Poz. 787) - wstęp

L. Kirwil L., Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II, SWPS, Warszawa 2011.

M. Griffiths M., Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania, przekład: A.Sawicka-Chrapkiewicz, GWP, Gdańsk 2004.

Mirosława Grabowska, Magdalena Gwiazda, na podstawie danych Centrum Badania Opinii Społecznej oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Młodzież 2018, Warszawa 2019

Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie, Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, październik 2019 r. Dostępny w Internecie: <https://static.im-g.pl/im/5/26198/m26198755,WYNIKI-BADANIA.pdf> (dostęp 02.12.2020)

Raport o stanie Gminy Dolice za rok 2018. Dostępny w Internecie: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Dolice
<http://bip.dolice.pl/pliki/dolice/File/Raport%20o%20STANIE%20GMINY.pdf> (dostęp 08.12.2020)

Raport o stanie Gminy Dolice za rok 2019 Dostępny w Internecie: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Dolice
<http://bip.dolice.pl/pliki/dolice/File/Raport%20o%20stanie%20gminy%202019.pdf> (dostęp 29.12.2020)

Raport o stanie i kierunkach rozwoju oświaty w Gminie Dolice. Dolice 2020. Dostępny w Internecie: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Dolice
<http://bip.dolice.pl/pliki/dolice/File/Raport%20o%20stanie%20i%20kierunkach%20rozwoju%20o%20C5%9Bwiaty%20w%20Gminie%20Dolice.pdf> (dostęp 21.01.2021)

Raport z badania ankietowego „Warunki życia w Gminie Dolice” Dolice 2020

Raport z Lokalnej diagnozy zagrożeń społecznych Gmina Dolice. Nowe Horyzonty Anna Gorcowska Wrocław 2020.

Rola telewizji w kształtowaniu zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży. Cz. III. Zachowania antyzdrowotne, Hygeia Public Health 2011, Dostępny w Internecie: <http://www.h-ph.pl/pdf/hyg-2011/hyg-2011-2-235.pdf> (dostęp: 6.10.2020)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. 2017 r. poz. 1657 z późn. zm.)

Sierosławski J., Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r.; KBPN, PARPA; Warszawa 2020. Dostępny w Internecie: <https://www.cinn.gov.pl/portal?id=166545> (dostęp 08.12.2020)